

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить двічі в році

Липень-грудень

ч. 65

July-December

Редакція: Mrs. Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave., Babylon,
N. Y. 11702, USA Tel.: 516 669-3124

Адміністрація: 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1N2
Tel.: (416) 769-7855

Редакційна Колегія:

пл. сен. Ольга Кузьмович, Дарія Мосора-Франкен, Іван Головінський,
ст. пл. Марта Зелік, ст. пл. Олесь Лабунька.

З М І С Т

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

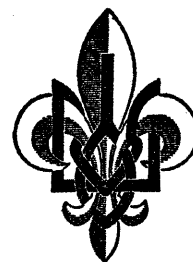
Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

Річна передплата: 10 дол. ЗСА, або їх рівновартість.

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за доплатою одного долара від посилки.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Magazine,
2199 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто — Канада

ч. 65

липень-грудень

Редакційна стаття

В ПОШАНУ ОСИПА Е. БОЙЧУКА

Оцим числом "Пластового Шляху" хочемо віддати нашу шану одному з найкращих провідників Українського Пласту — пл. сен. Осипові Е. Бойчукові, що відійшов від нас у серпні 1981 року. Його несподіваний (хоч передбачуваний довгими роками через поважну недугу) відхід зараз після, немов прощальної у далекі простори поїздки з відвідинами пластових і не-пластових друзів та установ, був сильним ударом для пластової організації. Його ми щойно тепер з перспективи часу вповні відчуваємо. Бо хоча останній десяток років поганий стан здоров'я Осипа й дружини Одарки відсунув його від безпосереднього проводу в організації, він залишився до кінця свого життя його стрижнем і незмінним сторожем справжнього Пласту.

Осип Бойчук не був типом ідеолога, що виголошує палкі промови й захоплює ерудицією, — але спокійним, послідовним та наскрізь реалістичним пластовим практиком. Саме так він беріг на ділі чисту форму Пласту, від малих деталей до великих задумів. Не раз він видавався нам у своїх завагах чи вимогах дрібничковим, але після деякого часу, об'єктивно судячи, ми завжди бачили причину та правильність його погляду на ту чи іншу справу. Тому довгими роками Осип Бойчук був тим

беззастережним авторитетом, коли йшлося про якунебудь пластову проблему. Сам Осип при тому ніколи не показував своєї вищости, а давав відчуття, що це просто порада доброго пластового друга. І яке характеристичне для його вдачі та пластового підходу до життя — звичайно у висліді він дякував, що може дружити з нами, хоча це ми були тими, що використовували цю дружбу.

Здається найважче писати й говорити про відхід тих, що були вам найближчі. Хотілося б якнайкраще це зробити, а тут усі слова видаються такими малозначними і безвартісними...

Чомусь особливо безвартісними виглядають вони, коли приходиться писати про Осипа Бойчука, який так не любив патосу й пустих слів. Можливо, що саме та нехіть до гарних слів була причиною, що Осип свої думки й пластові засади висловлював радше в листах до друзів, як у статтях чи доповідях. І як воно не дивно, але він, що був одним з моральних стовпів "Пластового Шляху", за цілий час існування того "органу пластової думки" не помістив на його сторінках ні одної програмової статті, а його дуже скромні дописи були або у формі звітів з діяльності, або тільки листів до редакції. А в них, як завжди, він стояв на сторожі правильної інтерпретації Пласту та пластового підходу до життя.

Листування було найкращим способом вияву думок у Осипа Бойчука, отже не диво, що у нашій беззастережно щирій пластовій дружбі головним лучником були саме листи. Переглядаючи частину тих, що збереглися у моєму архіві, бачимо скільки думок у них далі наскрізь живих, актуальних, а передусім, які переконливі!

Здаючи собі справу з своєю поважною недугою, він вже перед десяти роками турбувався тим, щоб зробити ще якнайбільше того, що "почав, розмісив, започаткував". У першу чергу стояла у тих започаткованих працях історія Пласту, якої точний і вичерпний концепт Осип виготовив, розділив завдання, але не встиг закінчити. Тому саме на нас лежить тепер обов'язок довести до кінця те, чого сам не міг виконати. І це буде, хіба найкращий вияв нашої пошани та подяки йому.

Першим доказом наших намірів — це число "Пластового Шляху".

У ньому ми прощаємо Гетьманського Скоба, пластуна сеніора керівництва, наділеного двічі Орденом св. Юрія в золоті, голову ГПС, ГПБ і ГПР, провідного члена куреня "Лісових Чортів" і д-ра права Осипа Е. Бойчука. Одночасно, однак, вітаємо його у рядах тих нечисленних пластунів, яких думки й вклад праці у пластову організацію залишаться живими назавжди, бо їх підхоплять і будуть продовжувати його найближчі, вірні пластові друзі.

Ольга Кузьмович

♦♦

Тарас Дурбак

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО, ЩО БУЛО ВИГОЛОШЕНЕ ПРИ ДОМОВИНІ СЛ. П. ОСИПА БОЙЧУКА ПІСЛЯ ПАНАХИДИ 20 СЕРПНЯ 1981 Р.

Коли стою тут біля цієї домовини, нагадується мені поема Івана Франка "Іван Вишенський". В ній післанці з Укра-

їни приїхали на Атонську гору просити пустельника Івана повернутись в Україну, рятувати її від неволи. "Отче Йване, отче Йване, не оставляй нас" — надаремне благають вони, та відповіді немає. Пустельник Іван, хоч слухає їхніх благань, не належить уже до цього світу.

І як ті посланці, так і я тепер кличу: "На кого ти нас оставив?"

Гетьманський пластун скоб і пластун сеніор керівництва Осип Бойчук, популярно знаний між пластунами Яйко, віддав Пластові все своє життя. Важко перерахувати всі його заслуги. На це немає доволі часу і про це напевно буде багато написано. Підкреслю тільки, що він був головою найвищих пластових провідів, Головної Пластової Ради і Головної Пластової Булави. Декілька років після смерті Сірого Лева, будиши головою Головної Пластової Ради, він виконував деякі обов'язки Начального Пластуна.

Осип Бойчук належав до небагатьох, що знали Пласт зверху вниз. Він розумів правильно його завдання, а головне, він розумів пластову виховну систему. І ніколи не спочивав на заслужених лаврах. Ціле його життя, а головне останні роки, були заповнені турботою ЧИ і ЯК виконує Пласт те, для чого він був створений.

Осип Бойчук належав до тих, які все тримали руку на живчику пластового життя. Можна сміло ствердити, що за останніх 35 літ нічого не сталося в Пласті, на що не мав би впливу Яйко. Хоч не був він активно вмішаний у виховну діяльність, він слідкував за нею постійно. Його завваги, роблені з перспективи, були все клясичним шедевром глибокого розуміння процесу виховання, логіки й глужду. Тут знаходили ми погляди батька, пластового виховника, пластового провідника, правника і філософа.

І коли з наших рядів убуває пластун формату Осипа Бойчука, то мимоволі виривається оклик болно: "На кого ти нас оставив, Яйку?"

Чимало літ мав я змогу співпрацювати з Покійним. Пізнались ми ще у Львові, при кінці двадцятих років, таки в пластовій домівці. Він старий студент-правник, я "зелений" технік. Він з маркою досвідченого пластового провідника, я ж починав набувати пластову рутину. Він член пластового

Олімпу, а я знизу дряпався зі щабля на щабель. Чи міг мати я ліпшого ментора? Та я не один. На багатьох пластових провідників мав Яйко вплив. І коли, у силу обставин, мусів відійти від активної пластової служби, він став найліпшим дорадником пластового проводу. Дискретний, ясний у з'ясуванні проблем і прецизуванні можливостей розв'язки, все охочий служити своїм розумом, знанням і досвідом.

І з цього аспекту пластового дорадника, пластового січового діда, я спробую на тлі нашої довголітньої співпраці схарактеризувати Покійного так, як я це передумував від хвилини одержання вістки про його смерть.

Яйко мав рідкий дар, він умів поставити кожну проблему в належному аспекті. До кожної, навіть найпростішої, проблеми підходив він з повагою і старався розглянути її та розв'язати по своїм силам найліпше. Ніколи не легковажив собі ніякої справи і завжди старався передбачити всі можливості. Був зрівноважений і розсудливий. Ніколи не бачив я його в паніці. Він був терпеливим слухачем і до кожної справи був готовий вислухати різні думки. В кожній аргументації знаходив він зеренце рації, яку старався використати. Був просто-лінійний і безсторонній. Для інших був вирозумілий, але не поблажливий. У виконанні своїх завдань Яйко був перфекціоніст. Та над усе цинив я його льяльність. Ясно, ми не все були одної гадки. Та він боронив свої погляди ясно і відкрито. Але коли рішення не було по його боці, після схвалення він ніколи не вживав задніх ходів, щоб виявити свою опозицію.

Дорогий Яйку! Два тижні тому мав я щастя зустрітись з Тобою в Гантері й тоді мав Ти безліч плянів. У чергових днях відвідав Ти місця, що були для Тебе дорогі, відбув Ти ряд важливих зустрічей, які мали започаткувати нові Твої пляни. Твоя подорож була, наче прощанням. Ненадійно, тихо і незаметно відійшов Ти, Друже, на Вічну Ватру. Наче Франковий герой, Ти "тихо щез". Відійшов Ти без болно і терпінь. Це був дар Божий, на який Ти заслужив.

Український Пласт клонить голову перед Тобою за все те, що Ти для Пласту вчинив. У нас немає забагато засобів, щоб винагородити Твої заслуги. Ти ще за життя одержав найвищі наші відзначення. Та в старинному Римі найвищим при-

знанням була публична заява, що хтось добре заслужився для батьківщини.

Я можу в імені Українського Пласту заявити, що гетьманський пластун скоб і пластун сеніор керівництва Осип Бойчук-Яйко, зі славного Великого Племені Лісові Чорти, добре заслужився для Пласту.

Вічна Тобі пам'ять!

Ми і наш народ

Нестор Дрімач

БЕСКИД 1981 —

МАНДРІВКА В ГОРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ПОЛЬЩІ (Передрук з журналу "Вітраж", Лондон, Великобританія)

Так звані "рейди" в гори української молоді в Польщі відбуваються шосте літо підряд. Почалися вони з ініціативи малої групи молодих, які хотіли відвідати терени, де їхні батьки виростили й одночасно відбутися приємну відпустку в товаристві "своїх" людей. Вживаю займенник "свої" навмисно, бо, як далі буду розповідати, частина суспільства, яку окреслює це слово, ще важлива в Польщі по сьогоднішній день.

Туризм — досить розвинений і організований спорт в Польщі. При кожному університеті й вищій школі існує клуб, який займається організуванням мандрівок у терен. У Варшавському університеті заснований клуб виключно для мандрівок в Бескидські гори. У попередніх роках, українська молодь взорувалася до певної міри на таких групах і використовувала нагоду радитися з кваліфікованими інструкторами. Навіть була пропозиція створити туристичний гурток української молоді офіційними шляхами, але з цього нічого не вийшло, — і не дивно, коли поважніші й краще зорганізовані зусилля творити товариство українських студентів у Польщі, ще від початку цього року, не мають успіхів. Треба признати також, що відгук старшого покоління українців не був завжди ентузіастичний.

Історія цих південних теренів — горішніх і долішніх Бескидів — загально відома. Більшість молодих походить з північної

Польщі. Народились вони в більших містах — в Щеціні, в Кошаліні, в Гданську, чи розкинені по селах на пруських Мазурах, чи на заході — донебудь, де переселив польський уряд їхніх батьків. Але якось "свої" себе знаходять, творять групи й їдуть на південь. Деякі з старших благають — чому творити собі неспокійне життя, чи не розумніше лишити в спокою ці душі своїх предків? Чому мучитися, коли там нічого не залишилося? Але молоді, так як в попередніх часах, одним ухом слухають батьків, а далі йдуть нуди переконання веде.

Крім розваги, рейди під час літа ставлять собі за мету відвідати якнайбільше українських церков і визначних місцевостей. Рік за роком можна записувати, хоч у пам'яті, зміни в стані даної церкви. Буває і так, що з одного року на другий церква зовсім зникає без сліду. У Високому Бескиді був випадок, що висадили церкву в повітря.

В цій репортажі розкажу про пригоди одної групи, яка мандрувала по Лемківщині.

Цього року вибралося в гори близько сімдесят молодих з різних сторін Польщі. Плянують кожного року розділити молодих на групи, кожна з приділеною трасою через гори. Деякі з старшої молоді вже добре познайомлені з турами, — де існують ще церкви і де можна просити нічлігів у господарів. Деякі з молодих, які перший раз на рейді, спочатку нарікають, що ноги болять, що тяжко нести наплечники, що не привикли спати в стодолах і митися в потічках, але через кілька днів привикають.

Найбільші застереження цього року стосувалися справи харчування. В цих чарівних горах легко забувається, що перебуваємо в Польщі в 1981-му році. У містах черги на м'ясо — по сім чи вісім годин стоять люди. Жовтого сира, конфітур і сухарів ще від Різдвяних свят не можна в крамницях знайти. А в горах? Не треба було перейматися. Всі, що мали, привезли з собою, свої картки на м'ясо, цукор і масло, і вже довгий час збирали свій склад консерв у пушках. Часами по дорозі господарі продають молоко й яйця голодним туристам.

Ми долучилися до групи в Дуклі. Більшість вже на трасі кілька днів. Сталося це так, що цього дня зупинилися дві групи в Дуклі в цій самій самій годині. Дукля — невелике містечко, хоч попередньо воно мало більше ваги для околиць, ніж сьогодні. У центрі — ринок, де ми всі посідали після вечері. Нас близько со-

рок п'ять осіб. В такому малому місті це творить досить сильний хор. Починаємо співати. Репертуар пісень широкий — жартівливі пісні, сумні, про кохання і навіть деякі з пластинок з Канади, які поширюються різними способами в Польщі. Старші рейдівці знають всі пісні напам'ять і стараються збирати нові з пам'яті своїх батьків. Молодші — переписують слова, прислухуються та вчать ся, щоб на другий рік могли вчити наступну генерацію.

Пісня — це невід'ємна частина життя молодих українців в Польщі. Пісня їх єднає і відділює від “несвоїх”, надає їм ідентичність, про яку вони не можуть завжди відкрито і свідомо висловлюватися. Вартості українського життя хороняться в цих піснях, і молодь, може часами й підсвідомо, перебирає їх і живе ними. Очевидно, дарма, що найважливіша мета пісні — забава, та часами забава виходить цікавими шляхами...

... Сидимо в числі сорок п'ять на ринку в Дуклі і співаємо при гітарі. Поставали польські робітники здалена, руки в кишенях, дивляться і прислуховуються. Група маленьких дівчат бавиться і танцює коло нас. Виходить з бару старший чоловік, підходить до нас нерівним кроком. Приманює його забавна, весела атмосфера. Став коло нас, починає диригувати і старається включитись до співу. Чіхається в голову — щось не йде! Починає він співати щось свого по-польському, але знову, чіхається в голову — щось не гармонізує! Вже йому досить.

“А що! — ви не вмієте польських пісень? Співайте за мною!”

Одиниці відзиваються, а решта далі співають.

“Прошу пана, ми польських пісень не вміємо!”

“Як то? Та ж ми всі поляки!”

“Ми співаємо так, як навчили нас наші батьки,” відповідає одна молода й натягає його далі. “Вони бідні, неграмотні, не вчили читати і писати по-польському в школі. А може вони кашуби?”

На цих теренах це неможливо, щоб чоловік у старшому віці не пізнав по якому ми співаємо і хто наші батьки — але що мав далі робити: він один, а нас сорок п'ять.

Цього вечора групи розділилися, одна пішла до Зиндранової, а друга лишилися в Тиляві.

Церква в Тиляві з трьома банями, її вживають головню на римо-католицькі відправи, так, як і багато колишніх греко-католицьких церков. Кілька років тому вийшло зарядження, що греко-като-

лицька Служба Божя може відбуватися тільки там, де відправляються танож римо-католицькі Служби. На півночі Польщі, де не було церков, відправи відбуваються по костелах. А тут на південних теренах, деякі люди з гострішими поглядами вважають це за злочин, що церкви перебрали й перетворили їх на костели. Деякі польські нсьондзи ставляться зі зрозумінням і стараються зберегти східній обряд, але можна цитувати випадки, де вервиці й медалики прибиті до цінних, делікатних ікон зіржавленими цвяхами, — де хоругви стоять подерті — і де відрізано від східнього хреста вище перехрестя і нижче навскіс, а хрест синій (із синьо-жовтим державком), навіть і не перемалювали, щоб закрити голе дерево, де були відрізані частини.

Через поля, ми перейшлися до села Олховець (Вільхівці, по-старому). Тут церква замкнена і не було можливо довідатися, хто тримає ключ. Церква помальована на рожево з двома банями. У дерев'яній дзвіниці висить дзвін з написом 1901 рік. Коло церкви цвинтар.

Сучасна історія села цікава. Розповідаю за своїми спостереженнями й за інформаціями, здобутими в розмовах з людьми, які познайомлені з околицями. Мешканці Вільхівців — кілька десятків родин — не були переселені в Анції 1947-го року. З цього приводу витворилася у них дивна психіка — спольщилися вони скоріше, ніж інші, хоч чистокровні поляки в селі, це лиш одиниці. Підозрівають чужих і здалена вимовляють “дзінь добрі”, хоч налічать польською мовою. Відбуваються у них греко-католицькі богослуження вже пару років, від часу приїзду енергійного молодого священика до села Команьча — але з тяжкою бідою. Позабували люди Службу Божу, хоч не зовсім. Відправлялася у них роками тільки латинська Служба. Часами їхні старання зрушити пам'ять виходили на трагі-комедію — були випадки, — починали з власної ініціативи співати частину панахиди, бо пам'ятали щось такого з давніших часів, коли була зовсім інша відправа. Священик не піддається, має надію, що ще врятує цю маленьку громаду.

З Тиляви ми перейшли коротку дорогу до Зиндранової. Відвідуємо село Зиндранова кожного року — там архітектурний музей пана Теодора Гоча. Пан Гоч, з роду і з переконання лемко — обстоює своє. В 1968-му році він відкрив музей, це його власна хижка, а сам він з родиною замешнав в сусідній, сучасній хаті. У двох світових війнах хижка з домашнім приладдям і господарські

будинки лишилися в доброму стані. В хижі можна бачити, яким життям жили предки пана Гоча, а в stodолі і в стайні міститься виставна з експонатами, які показують історію другої світової війни в цих околицях.

Кожного року, а особливо вліті, відвідує музей багато людей — туристи й науковці. Цього року в пляні "рейду" української молоді приділено час на допомогу у відновленні й чищенні музею. Перебування в Зиндрановій відбулося цього року без пригод — але так завжди не було. Тому, що Зиндранова в прикордонній зоні, треба мати офіційний дозвіл, щоб там перебувати. У попередніх роках, коли було менше досвіду в цих справах, польська міліція вживала це, як зачіпку, щоби слідкувати за нами — хотіла зловити когонебудь, хто не мав дозволу, і при нагоді перевірити, що це за люди. Не один раз міліція зупиняла наших молодих і питалася за паперами в горах. Часами цікаво виходило...

"Пан з Варшави... пана колега з Гданську... а пан звідни? З Вроцлава! Гмм... а панни? З Пшемишля і з Щеціна! Не розумію, як то може бути, що ви так добре знаєтеся?", міліціант чіхається в голову. Як йому відповісти? Згідно з офіційною політикою повоєнних часів, Польща — однарідна держава.

"Прошу пана, ми... можна б сказати... в певному сенсі... родина."

Міліціант далі не розуміє, але його приятель, вже добре ознайомлений, спішиться передати вісті, що українці вже приїхали.

Прямуємо далі на Команьчу, але по дорозі переходимо попри дві церкви, у яких вже не правиться. Церква в селі Хирова, повільно розвалюється. Цього року були спроби зорганізувати офіційно акцію на реставрацію, де мала брати участь українська молодь. Нічого з того не вийшло. Церква в селі Дальова давно вже стоїть занедбана, вживається її як магазин. На підвір'ї стоять поломані машини.

В селі Команьча досить багато наших людей. Суспільне життя відживає, особливо від часу приїзду молодого священика. Кілька місяців назад, отець замешкав в домі, купленому при допомозі фонду Блаженнішого Патріярха в Римі. Дім вживатиметься на релігійні й суспільні потреби. Віруючі греко-католики в Команьчі пережили тяжкі часи в останніх роках. При допомозі влади, частину громади переконано перейти з греко-католицького вірування на православ'є, перейнято католицьку церкву і замкнено на ключ пе-

ред греко-католиками. Греко-католицькі відправи відбуваються тепер в римо-католицькому костелі.

Недалеко від Команьчі, около тринадцять чи чотирнадцять кілометрів, є гора Хрещата. На мапі вона зазначена на височину 997 м. — одна з найвищих в околиці. Здалека видно Ветлінські й Царинські полонини, які сягають понад 1,000 м. Історія Хрещати відома молодим і старим. Тут були таємна лікарня й сховища УПА під час другої світової війни. Можна подивляти людей, які тут працювали — не легко здоровій людині вилізти там один раз на гору, і то без наплечника і не помагаючи раненому. Шість років тому можна було ще знайти сліди колишніх мешканців Хрещати, а сьогодні нічого не видно. Кажуть, що польська влада навмисно засадила гору кущами і перегородила старі стежки. Але трудно довідатися правди.

З Команьчі вертаємося тою самою дорогою знову на захід. Доходимо до села Крамна. Тут є дерев'яна церква ще в доброму стані. Напис над дверима показує 1778. Стиль — типічний церков західньої Лемківщини — з трьома банями. Найвища — наверх чотиригранної вежі над хорами, середня — наверх найширшої частини церкви — бабинця, а найнижча й найменша — наверх святого лища.

Польський ксьондз мешкає в домі на підвір'ї церкви. Він недовго в цій парафії і, хоч церква кілька років тому перейшла на римо-католицизм, він старається консервувати східний стиль декорації.

До наступної церкви йшли ми цікавим шляхом. Село Чарне вже давно не існує. Дорогою до церкви ходять тепер лиш вівці з місцевого ПГР-у (польський колгосп). З обох сторін дороги стоять розвалені хрести й пам'ятники, до колись були хати й господарни. Видно лиш, де землянки заростають травою. Зближуючись до церкви, треба пильно заглядати, щоб її побачити з дороги — її густо обросли дерева, ніби охороняють шкаралупу церкви від дальших злочинів. Двері стоять замкнені колодкою й табличка оголошує, що цей будинок уважається за історичний пам'ятник і підходить під опіку відповідальних урядових чинників. Не видно, щоб хтось занадто опікувався церквою. Стіни знищені так, що можна легко залізти з боку. Внутрі треба уважати, вікна забиті дошками, темно, і немає підлоги, лишилися тільки дерев'яні бельки напоперек. Згідно з написами, церква збудована в 1786-му році і рестав-

рована в 1893-му при допомозі рідних, жертводавців з Америки. Вівтар й іконостас ще стоять, хоч нижчі ікони повирізувані. Може опікунки їх реставрують.

Через гору село Конечна, вже близько границі. З приємністю довідуємось, що в селі майже всі наші люди. Жінка, котра нас пускає ключем до церкви оповідає, що тут відбуваються тільки греко-католицькі Служби Божі. На написі читаємо, що церква закінчена в 1898-му році після знищення вогнем старої. Чудовий іконостас зроблений в Києві і церква розмальована в 1914-му році. Знаходимо молитовники і святі Євангелії написані кирилицею. Деякі ще з останнього століття надруковані у Львові, а деякі з цього століття надруковані в 30-их роках в Пенсільвенії, США.

Виходячи з села бачимо, що тут люди небагаті. Більшість домів з дерева, побудовані ще старим стилем, де мешкання і стайня під одним дахом. Частина, де мешкають господарі, помальована зовні переважно на синь. Люди тяжко працюють на своїх господарствах, старі сидять на сонці і філософують. Не можуть зрозуміти чому ми ходимо з великими торбами на плечах. Чого ми тут шукаємо? Не розуміють, що нас тут цікавить.

З Конечної до Ждині недалеко. Церква в Ждині, старого стилю західньої Лемківщини, побудована в 1780-их роках. Дах накритий бляхою і внутрі в доброму стані. Тут відбуваються римо-католицькі відправи, але все ж таки, декорація лишилася східнього стилю.

Наступні дві церкви в Сквіртні і в Квятоні не вспіли ми побачити зі середини. Ніхто не знав де шукати ключів. Все ж таки було що оглядати. В Сквіртні дерев'яні стіни набрали червонявої кольорації, може через презервуючі пліни. В Квятоні середня баня побудована цікавим способом — на три верстви. В селі Устя Горлицькі в церкві й на цвинтарі можна знайти багато характеристичних східніх хрестів і пам'ятників з написами кирилицею.

Підїхали ми автобусами до Климківки. Тут вже ніхто не мешкає і назви немає на найновіших мапах. Село в долині, яку будуть заливати водою, щоб створити широкий водозбір. Мешканцям побудували нові доми на горі, й вже стоїть фундамент, щоб перенести церкву. Церква в Климківці — це унікальний будинок. В давніших часах населення складалося з купців-багачів, які запроектували собі церкву фантастичного вигляду. Стіни муровані, в темнозолотих кольорах, а бані темносиві — чотири великі й одна

мала. Розміщені дві на обох сторонах, вони вилазять з даху, як головки сушеного маку — довгасте стебло піддержує заокруглену куполу. На жаль, ми не могли ввійти в нутро, щоби перевірити, чи воно дорівнює зовнішньому виглядові.

Наступна зупинка — село Лосе. Село стояло на роздоріжжі купецьких шляхів у давніших часах, але в 1947-му році мешканці пережили ту саму долю переселення, як усі сусідні села. В 1956-му році, коли видано дозвіл, дехто вернувся на свої старі господарки й старалися їх відкупити, наприклад, родина нашого господаря. Бувало й так, що польські господарі вступалися добровільно за мінімальну заплату. Очевидно, не всім так легко пощастило й не всі вернулися. Тут відспівують Богослуження в неділю відмінною, лемківською мелодією, яка зворушує тим більше, що співають яскраві голоси місцевих жінок. Молодий священик виголошує захоплюючу проповідь. На цвинтарі в Лосю похований лемківський поет Яцко Дудра, автор славної пісні про переселення.

З Лосі коротка дорога до сусідніх сіл, де в кожному одному знаходиться церква. В селі Білянна стоїть дерев'яна церква побудована в 1760-их роках, а іконостас з датою 1783. На стелі намальований образ Пречистої Діви — приманлива деталь цієї церкви. Жінка, яка відкрила нам церкву, приємністю вітає нас і відповідає на питання. Мешканці вже призвичаїлися до щорічних відвідин рейдівців. Одна дев'ятнадцятилітня дівчина з нашої групи розповідає, що має особливе замилювання до того села. Це тут, два роки тому, вона перший раз стрінулася з чисельною групою української молоді, яка збиралася на рейд. Через знайомих вона була довідалася, що щось такого відбувається, спакувала наплечник і, не знаючи нікого, вибралася до Білянки. Вона походить із західніх земель, з таких околиць, де переселявали лиш по дві-три родини в одну місцевість. До дев'ять років життя вона чула дома тільки польську мову і не підозривала, що її батьки відрізняються від інших, хоч дивувалася, чому мати з книжки мусіла читати, коли вчила її молитви, й чому вона хрестилася трьома пальцями. Коли підросла, почала розуміти в чім справа, бо батьки хотіли охороняти малу дитину від неприємностей в школі. А тепер вона буває на всіх зустрічах української молоді, де б вони не бували.

Переходили ми попри церкви в Ліщині й в Новиці. Там характеристичні дерев'яні церкви. В Прислупі церква має цікаву іс-

торію. Кілька років тому почались цікавитися нею група польських студентів, знавців архітектури й мистецтва з Варшавського університету. Акція на реставрування церкви почалася й вже пару років під час відпустки приїжджають туди студенти, між ними й українці. Вони працюють під керівництвом кваліфікованих людей. Праця проходить успішно — фундамент підсилили, нові гонти поставляли знизу й внутрі реставрують іконостас та ікони. На стіні відчистили напис: "Церков помальована жертвами з Америки, прислали парохіяни на руки Павла Журава 77 дол. Михаїл Станчак 12 дол. по 5 дол. жертвовали Йосиф Журав, Дмитро Журав, Лев Ткач, Іван Цал, Іван Цимбала. Решту коштів 103 дол. покрито з церковної скарбони". Дата — 1929.

Частина молоді гeнepaції поляків цікавиться справами своїх південних теренів. Ініціатори відновлення церкви в Прислупі захопилися лемківськими піснями й видали співаник з нотами і словами написаними латинкою, щоб могли вчитися й співати. Але коли наводиться дискусія про "українські" справи, вони тримаються осторонь, обороняючись догмою, що лемки і їхні церкви, — це одна справа, пов'язана лиш з етнографією Польщі, — а українське питання, — це щось зовсім інше.

Далі подорожуємо на захід і доходимо до дому пана Форицького в Полянах. Пан Форицький родом поляк і за професією мистець-маляр. Власними заходами він купив і відновив стару лемківську хату і перетворив на музей. Можна тут побачити старе домашнє приладдя, а також велику збірку хрестів, хоругв, ікон, свічників та інших експонатів, позбираних з церков.

Недалеко від пана Форицького стоїть церква в Бересті. Цікава церква тим, що з-зовні цілком відновлена новими гонтами, дах і бані покриті новим матеріалом. Здалека пізнати церкву по її жовтому кольорі, зовсім відмінну від темносивого кольору всіх інших на нашій мандрівці.

До останньої зупинки в нашому пляні треба було їхати автобусом. Село Явірки колись уважалось західним бастіоном Лемківщини. Далі на захід простягаються скелісті гори Татри. Все виглядає інакше, — терен суворіший і немає своїх людей. Посідали ми відпочивати в лемківській коршмі, але цей будинок новий — реконструкція для фільму, який колись там нанручували. Тут resort, де приїжджають чисельно туристи протягом цілого року на розвагу. Про нічліги мусіли питати в місцевого солтиса, по старому

звичаяу. Видно тут більшу заможність. Муровані доми відділені від стаєнь, по чотири-п'ять коров, і стодола, де ми спали, на три поверхи — справжній Гільтон.

Проте, пережили ми несподіванку. Пошукали ключа до церкви, — чи до костела, з-зовні трудно аматорам відрізнити, який то обряд. Внутрі ми побачили скрізь розмальовані стіни й стелі фігурами й взорами східнього обряду. Церква побудована в 1798 році, багато більша, ніж всі попередні. Іконостас загальнозеленого кольору, а ікони вміщені з відступами й прозорими частинами. Інші іконостаси на нашій трасі характеризувалися густим скупченням ікон і в більшості золотим кольоритом різьби. Напис над дверима подає фундаторів перемальовання церкви в 1926 р. — при допомозі збірки у США — і називає мистця роботи — Андрія Демковича.

Вертаємося знову на схід. Треба переїхати через курорт Криниця, де жив і працював славний художник Никифор. Цю цінаву постать у більшості зачисляється до списків польських художників, хоч люди, які його знали, пишуть, що до кінця свого життя Никифор говорив грубим лемківським говором, так, що мало хто з поляків міг його зрозуміти. На цей 1981 рік появилсь календар з картинами Никифора, одна на кожний місяць, виданий польським видавництвом. Календар швидко розкупили.

Прожити рейдівцям в Криниці в літі 1981 р. нелегко. Де не подивисься — черги. А що ще гірше, довідуємося, що навіть не можемо купити хліба. Кожний мешканець Криниці дістав картку з талонами на хліб, сірники, вату та інші харчеві, чи домашнього вжитку товарі. По крамницях приймають тільки місцеві картки приділу. На щастя, одна жінка змилосердилась і відступила нам один бухонок хліба й вдалось відкупити кілька булок з "молочного бару", де, Богу дякувати, ще можна з'їсти обід без м'са без талонів.

Закінчення рейду цього року заплановано вже заздалегідь в селі Поляни в Новосандецькому повіті. В останніх десяти роках в селі відбувається трагічна драма — шарпаніна між православними та католиками за церкву. Церква була знищена під час другої світової війни й двадцять років стояла в такому стані. Православ'я прийнялось в селі ще перед війною, коли частина греко-католицької громади змінила віроісповідання. В 60-их роках піднялась ініціатива на відбудову церкви. Через шість років православні

сили й гроші — місцеві і назбирані в рідних лемків й українців у США й Канаді — працювали над ремонтом церкви. В 1971 р. православні констатують, що католики вигнали їх з церкви й церкву замкнули на колодку. Від того часу православні далі відправлялися під голим небом, чи де могли знайти приміщення. Сьогодні відновлену куполу на церкві видно здалека. Чудово виглядає. Внутрі католики відправляють Богослуження, а православні...

Наші люди прийняли рейдівців теплим привітом в Полянах. Три чи чотири стодоли були замовлені заздалегідь, бо очікувалося багато людей, і міркування здійснилися. Почали сходитися — групи, які ходили по Бескиді, "роверова" група приїхала з Бещад, приїхали мотоциклісти, які переїжджали з одної групи до другої і "парасольова" група, яка взагалі не була на рейдах, а приїхала автами, щоб тільки включитися в святкування. Переповідали одні одним свої пригоди під час рейду, віталися друзі, які себе довго не бачили, а коли почало смеркати, позбиралися великим колом навколо вогню при потічку. Всіх разом, включаючи місцевих господарів, яким подано почесне запрошення — можна було начислити понад сотню осіб. Спів розпочався спонтанно і, після кількох слів привіту від імені ще незареєстрованої Студентської Організації, продовжувався чим раз жвавіше. Творилася конкуренція пісні, але це не диво, бо тут зібралися ветерани, артисти учасники чотирьох "Молодіжних Ярмарків" й Українських Фестивалів, де вони виступають у вокально-музичних ансамблях. Спів продовжувався, аж хтось проголосив, що зала вже відкрита і чекає на танцюристів. Помаленьку охочі переходили туди. Спочатку грали пластинки на старому патефоні, але технологія псувалася і перебивала танцюристам, аж поки одна дівчина не виклинула: "Ми не поляки. Давайте своєї музики." Раптово закинули патефон і пластинки та повитягали хто які мав інструменти. Гітари, бубни, гуслі, дрімби. Зібралася "аркестра" на підвищенні й залунала українська мелодія, а танцюристи піддержували її своїми голосами. Забава продовжувалася власними силами аж до ранку.

Наступного дня всі попрощалися і почали роз'їжджатися кожний своїм шляхом. Прощальний жаль злагіднювався надією, що всі приїдуть на порейдову зустріч до Кранова в жовтні. Там буде нагода побачити всі знімки і фільм накручений під час рейдів і знову поділитися враженнями та анекдотами, і при нагоді... устали збірний пункт, де починатимуться рейди в літі 1982 року.

Питання пластової ідеології

Любомир Романків

ПЛАСТОВА ОДНІСТЬ

Зустрічаю його в чужому місті. Ми вперше бачимося. Стискаємо собі взаємно ліву руку й відразу починаємо говорити, неначе б ми знали роками.

Нас еднає у житті — один напрям, мета й Три головні обов'язки пластуна, Пластовий закон, спільна нам наша дорога українська мова. Ті самі бажання й прагнення, у нас однаковий світогляд і спосіб думання. За нами подібні переживання, та сама традиція, ватри, звичаї, табори, прогулянки, вишколи, пластові зустрічі, пластові Різдвяні свічечки та багато іншого, спільного нам — українським пластунам.

Ми, хоч з інших частин світу, з інших країн, хоч наша щоденна розговірنا мова в праці, в школі інша, у нас багато спільного, так що ми друзі, неначе б рідні собі з першої хвилини, коли подали собі ліву руку. Ми обидва — українські пластуни!

Ми обидва займаємось плеканням характеру, світогляду, школимо молодь на активних та відповідальних членів української громади для всіх ділянок громадського життя, застосовуючи вже 68 років практиковану в Пласті методу самовиховання. Ми обидва бажаємо виховати чесних і характерних одиниць на користь української спільноти та нації. У нас обох ті самі труднощі, але у нас ті ж самі радісні переживання з успіхів.

У нас обох однаковий пластовий однострій, та сама пластова лілея, переплетена тризубом, і ті самі 14 пунктів Пластового закону, які ведуть нас крізь життя.

Крім цього, у нас ще багато більше спільного. Ми обидва активно працюємо, прагнемо та стараємось задержати жи-

вим серед нашої української пластової молоді гасло “Бог і Україна!”, зберегти українську національну ідентичність та почуття пов’язання з Україною. Ми обидва стараємось викресати серед нашої пластової молоді почуття обов’язку посвятити свій час і працю для Пласту, виховуючи нові покоління для української спільноти в діаспорі та для України.

Якже ж тоді з’ясувати пластову одність? Пластова одність — це не лише загально скавтська одність, а це рівночасно й українська та скавтська одність. Не може бути скавтської одности, якщо немає української одности. Сама скавтська одність нам — українським пластунам — не вистачає.

Щоб говорити про одність, треба, щоб було щось спільне, щось, що нас в’яже і єднає: та сама мета, ті самі бажання, ті самі журби, та сама радість, ті самі звичаї і традиції, той самий церемоніал, та сама форма його переведення, той самий пластовий стиль життя, той самий пластовий однострій, один спільний центральний провід та подібні переживання й спомини. Щоб говорити про одність, ми мусимо в той самий час проводити спільні акції — як свято Юрія, Пластова Свічечка, День Солідарности, працювати рівночасно по різних країнах під тими самими гаслами, сповняти рівночасно спільні акції, відбувати пластові ювілейні та міжкрайові зустрічі, пам’ятаючи тих, які з одних чи других причин не могли взяти участі. Ми мусимо себе взаємно піддержувати морально, духово та матеріально.

Ми мусимо постійно бути з собою в контакті, вимінюватися думками, вести постійний діалог, використовуючи для цього всі можливі засоби комунікації — пластові журнали, особисте листування, телефонічні розмови, особисті відвідини. Так, як не можна собі уявити, щоб хтось відвідав місто, в якому живе хтось з його братів, сестер, чи рідних, не побувавши у них, так не можна уявити собі, щоб пластун чи пластунка, відвідуючи іншу країну чи місто, де живуть українські пластуни, не сконтактувалися особисто, або хоч телефонічно на кілька хвилин, щоб познайомитися, обмінятися думками та перевести хоч кілька хвилин у їхньому товаристві, даючи їм моральну піддержку.

Як це можливо, коли ми розкинені у 6-ох різних країнах на 4-ох різних континентах?

При сьогоднішніх засобах комунікації, при розвиненім туризмі у частих вакаціях, які відбуваємо, при добрій волі та зокрема при розумінні важливости одности — це не лише можливе, але легке до здійснення.

Одним з дуже важливих засобів задержання пластової одности — є співпраця КПСтаршин з ГПБулавою, бож завданням ГПБулави є стояти на сторожі пластової одности. Без повної співпраці й доброї волі з обох боків навіть не можна б було говорити про якунебудь пластову одність.

Однак це не таке то легке часом до здійснення, зокрема, коли КПСтаршини змінюються подекуди щороку. Не раз, зокрема з далеко віддаленими країнами заледве нав’яжеться співпраця, а тут вже приходить зміна КПСтаршини. Треба застановитись над тим, чи варто б у всіх країнах вибирати КПСтаршину на два, а то й три роки.

Дуже важливу роллю в утриманні пластової одности повинні б відіграти матерні курені УСП і УПС та головні булавні УСП і УПС — курінна традиція, курінні спільні акції, особистий зв’язок і листування — це підстава одности. Вона, однак, мусить бути не лише виключно в куренях, але одночасно в ширшому засязі на загально-пластовому рівні. Не меншу роллю можуть відіграти й головні булави УСП і УПС, проводячи спільні акції, в яких брали б участь УСП і УПС в усіх країнах.

Найважливіша підстава одности — це постійна жива комунікація і особисті зв’язки.

Ми мусимо застановитися, витворити та ввести нові методи комунікації, нові методи плекання дружби, нові методи плекання одности. Час швидко втікає, що раз менше є тих, які разом пластували на рідних землях або в Німеччині, разом ходили на прогулянки, разом таборували, відбували пластові зустрічі, знали себе особисто, мали спільні спомини та переживання і з тими спільними споминами та переживаннями розіхались на чотири різні континенти. Їм плекати пластову одність було куди легше. Нині більшість пластунів — це вже родженці країни свого замешкання, часто вони вже перебирають провід у КПСтаршинах. Одність для них має зовсім інше значення, тому й мусять часто прибрати іншу форму.

Щоб наново відновити пластову одність, ми мусимо поживавити:

- виміну виховників;
- спільні міжкrajові вишколи;
- пластові міжкrajові зустрічі із широкою участю всіх пластунів;
- пластові з'їзди, конгреси;
- прогулянки з одної станиці до другої, з одної країни до іншої;
- взаємні відвідини пластових осередків або поодиноких пластунів між собою навіть під час вакацій чи службових поїздок;
- забезпечити тяглість у пластовій праці тих, хто у провах;
- центрально виготовляти інструкції, матеріяли, фільми, гуртки та запевнити їм розсилку та виміну.

Є й інші форми для плекання та скріплення одности, що їх ми дотепер рідко практикували.

● Чи не можна б місяць травень проголосити місяцем пластової одности, а день св. Юрія — днем пластової одности й дружби. В той день по всіх пластових осередках у всіх країнах, довкруги світу, в той самий час спалахнула б ватра пластової одности — пластової дружби. В тому місяці одности й дружби поодинокі гуртки, рої, курені чи гнізда, а то і окремі пластуні могли б до себе писати про своє пластування, вимінюватись знімками, фільмами, магнітними стрічками, розказуючи іншим про себе, про свій рій, гурток, курінь чи станицю та своє місто й країну. Розуміється — спільною темою було б пластування, а спільною мовою була б мова українська, бо це те, що нас в'яже. І одне і друге — для нас спільне.

Чи не гарний це був би спосіб вдержання одности, який приніс би багато інших користей, дав би нагоду порівняти себе і свої можливості та сили, а при тому багато цікавого навчитися.

● Чи не могли б більше заавансовані гуртки виготовити не лише хроніку свого гуртка з прозірками для виміни, але й збірки прозірок і магнітних стрічок, а то й фільмів, з інструкціями, як розбивати шатро, ставити табір, палити ватру чи переводити інші пластові зайняття. Це було б дуже корисним, як для тих, що виготовляли б, так і для тих, котрі з матеріялу користали б.

● Чи не варто б застановитись над тим, щоб в часі місяця пластової одности й дружби випустити довкруги світу штафету, яка мала б на меті в короткому часі получити як найбільше число пластунів у один сильний нерозривний ланцюг одности й дружби.

У вас, певно, зроджується ще одна думка, ще одна ідея, яку можна і слід використати, і з якою ви повинні з нами поділитися, бо пластова одність і дружба — це не справа проводу чи поодиноких пластунів. Це справа спільна нам усім, це справа моя і твоя, вона наша, тож зачинаймо практикувати пластову одність вже сьогодні, кожен від себе.

Підставою пластової одности є — потреба комунікації, добра воля, вирозуміння, розуміння ваги одности й справи збереження української молоді та Пласту в діяспорі, як і справа виховання для української громади провідників, які будуть мати певний рівень і спільну мету. Підстава одности — це не тільки пізнання один одного, спільні пережиття, спільні акції, спільні турботи, але й спільні успіхи та радості, якими будемо разом ділитися. Як буде це, то нам немає чого журитись про одність, вона сама витвориться зовсім природньо. Як дружбу, так і одність насилу створити не можна. Можна лише дати пригожі умовини для їх творення. Будуть ті, хто її прагне, але будуть і ті, кому вона стане на заваді, бо забиратиме вільний час чи фінанси.

Важливість і конечність одности розуміє лише той, хто був її жадний, і хто її зазнав.

Я був її жадний і зазнав її не раз в житті, коли прийшлося рости і виховуватись у далеко віддаленій станиці в Едмонтоні, де кожний зв'язок із зовнішнім пластовим світом був застриком, який давав наснагу до праці на довший час. Зазнав я її також, подорожуючи і відвідуючи поодинокі осередки, зокрема малі, далековіддалені осередки. Всюди я зустрічав усміхнених, щирих пластунів, які трактували мене, неначе брата, неначе рідного, і серед них чуже місто ставало рідним.

Одности на словах не збудуємо. Її можемо збудувати лише ділами, нехай буде не я, а ми всі одні пластуні!

ЮНАЦТВО, СТАРШЕ ПЛАСТУНСТВО І СЕНІОРАТ —

ТРИ СТАДІЇ ПЛАСТОВОГО ВИХОВАННЯ

(Доповідь виголошена на X-ій Великій Раді УПС
17-го жовтня 1981 року).

Десята Велика Рада Пластового Сеніорату відбувається напередодні 70-річчя Пласту в переломовий час для нашого Уладу. Довгі десятиріччя існування нашої організації є найкращим доказом живучости й сили пластової ідеї, цієї ідеї, яка почала жевріти в серцях Основників Пласту напередодні жорстокої першої світової війни, коли здавалося, що здійсниться Велика Мрія і наш нарід стане господарем своєї власної землі.

Сьогодні клонимо голови перед маєстатом подруг і друзів, які відійшли від нас, і ми — горді за їхній життєвий шлях, можемо сміло твердити, що Пласт склав свій іспит. Пластуні були і є в передових лавах борців за національні й людські права. Маківка, Лисоня, Бригідки, Береза Картузька, Казахстан, Сибір і УПА — це героїчні шляхи нашої нації, це також шляхи, якими в перших лавах ішли пластуні. Їхні жертви, це той історичний довг, який нас сьогодні зобов'язує.

У повній відповідальності перед історією застановімось, що ми як сеніорат собою представляємо, який приклад бере з нас юнацтво й старше пластунство, яка наша роль у життєвому процесі пластування від одержання новацької хустини до відходу на Вічну Ватру. Бо Пласт це не тільки героїчне минуле, але й дійсність, і наше майбутнє.

Пласт постав у історично переломовий час, коли валились старі імперії, побудовані на принципі традиційного монархізму й територіяльних завоювань. Постала нова доба, якої питоменною ціхою є світоглядно-ідеологічна боротьба. У тій боротьбі, початки якої бачимо ще в 19-тому сторіччі, а яка триває по сьогодні, чітко зарисувалися два світоглядні табори. З одного боку християнський світогляд, який проповідує гідність людини, братерство, толерантність, забезпечення національних і людських прав. З другого боку стоїть комуно-мо-

сковський червоний фашизм, опертий на взаємній ненависті, ворожнечі й клясовій боротьбі.

Відкинувши етично-моральні засади християнства, комуністична ідеологія, опершись на діалектичному матеріалізмі та матеріалістичній рефлексології Бехтєрева, Сеченова й Павлова, намагалася виховати людину з новим світоглядом і новою мораллю. Ми також були свідками, як німецький фашизм, черпаючи з філософії Ніцше і Гегеля, тримаючись у практиці філософії надлюдини, створив у нашому столітті екзистенціональне пекло на землі.

Як противагу до тих ворожих наших духовості течій, оформився світогляд Пласту. Він поставив собі за завдання виховати молоде покоління вірне Богові й Україні, горде за своє минуле, свідоме своїх завдань.

Цей наш світогляд ясно символізує пластовий закон, гасло та обов'язки пластуна. Мрією пластунів було, щоб наступило духове відродження серед нашої молоді й народу. "Щоб тиха, тужлива невольницька дума замовкла, а гордо щоб спів наш лунав".

Сьогодні з перспективи 70-ліття застановімось коротко, якою є характеристика пластового сеніорату в контексті нашої дійсности, його роля і відповідальність за майбутнє.

Розгляньмо ті питання з погляду виховного процесу, який у різних формах охоплює усі пластові улади. Розглядаючи виховання як поняття, яке у ширшому розумінні зображує безперервний динамічний процес формування особовости й світогляду, прийдемо до переконання, що виховному процесові в ширшому розумінні підлягає людина впродовж цілого свого життя. Самозрозуміло, що форми виховання є різні в залежності від віку, освіти й почуттєвої зрілості пластуна чи пластунки. У ранньому віці виховання є дією більше пасивною, себто виховує виховник. У старшому віці виховання — це активна дія й тому говоримо про самовиховання.

Форми виховання в залежності від віку й почуттєвої зрілості, можна поділити на такі стадії: підсвідоме наслідування, пасивне виховання, активне співвиховання, конфронтація поглядів і самовиховання.

В сучасній психологічній літературі маємо багато теорій, які намагаються пояснити процес виховання та розвиток нашої особовости.

З браку часу згадаю тільки про динамічну психологію, яка включає психоаналізу, психологію та гуманістичну психологію, як також про теорію Еріксона, Пяже і Кольберга. Усі теорії вказують на це, яку важливу роль у розвитку нашої особовості та при набутті психічної зрілості відіграють вчасні роки життя. Однак вони також підкреслюють, що співвідношення між вихованням, впливом обставин і психічним розвитком є динамічне. Значить, на будь-якій стадії розвитку може настати не тільки затримка, але й занепад, регресія.

У сучасній добі безперервної конфронтації ідей і переоцінки вартостей, безперервна самоосвіта являється konieczною передумовою здорової психіки.

З точки погляду самовиховання розгляньмо коротку *характеристику сеніорату та його ролі* у відношенні до суспільства і Пластового Уладу. Застановімся, які *зобов'язання* зокрема на кожного й на кожна з нас накладає членство в Пласті.

Говорячи про характеристику сеніорату, слід також звернути увагу, що самовиховання ніколи не відбувалося і не відбувається в порожнечі. Воно є вислідом впливів нашого цілого життя, наших дитячих переживань, нашої освіти, життєвого досвіду й вкінці таких подій, поглядів і впливів, які нуртують у нашому вужчому й ширшому середовищі.

З точки погляду цієї психологічної настанови, якою кермуються сеніори в інтерпретації дійсності і подій на Україні й у діаспорі, сеніорат можна б суб'єктивно поділити на три групи.

а) До першої групи можна б зачислити тих сеніорів 65 чи більше років життя. Це творці пластових уладів. Це ті, які починали своє пластування на Рідних Землях. На формування їхнього світогляду мала живий і безпосередній вплив дійсність визвольних змагань, польська окупація Західної України, боротьба УВО та перші політичні процеси ОУН.

б) До другої групи сеніорів можна б зачислити тих, які почали своє пластування у старшому пластуванні чи навіть юнацтві після відновлення Пласту в Західній Німеччині чи Австрії. Їм нині вже 50 чи навіть 60 років життя. Їхні юнацькі роки пов'язані з другою світовою війною, а пластові переживання з переселенчими таборами УНРА чи ІРО. На їхні світогляди до певної міри мала вплив дійсність нашого життя в діаспорі.

в) Третю групу сеніорів, яка з кожним роком більшає, становлять ті, які прийшли на світ в країнах нового поселення. Старші поміж ними, яким сьогодні приблизно 40-50 років життя, були новачками коли відовлено Пласт в Німеччині чи Австрії. Їхнє пластування виключно пов'язане з історією нашого Пласту в країнах нового поселення. Вони з-поміж усіх сеніорів найбільше були виставлені на впливи діаспори, а їхній світогляд формувався в контексті американської, канадійської чи полуднево-американської ментальности.

Однак, не зважаючи на різницю віку, членство в Пласті накладає ряд зобов'язань на кожного сеніора у відношенні до *суспільства, Пласту та до самого себе*.

Наше відношення до українського суспільства, себто до подій в громадському, політичному чи церковному секторі має впливати з двох основних засновків.

В першу чергу треба бути свідомим того, що сеніорат ніколи не був самоціллю, що звужування ролі сеніорату виключно до виховної ділянки розминається не тільки з традицією Пласту, але з багатьма нашими важливими завданнями. Звернім увагу на слова д-ра Олександра Тисовського: "Бо чи не матиме весь нарід, отже кожна його одиниця користи з того, коли з нас, української молоді в Пласті, виросте здорове, міцне покоління, яке добре розумітиме свої обов'язки супроти Бога, власного громадянства і цілого людства, вмітиме бачити й передбачувати небезпеки й боротись з ними, матиме вироблені змисли й освічений ум, незатруений шкідливими впливами. Колись виросте з нас покоління, для якого ніяке діло, потрібне нашому народові, не буде чужим, покоління, з якого виходитимуть громадсько свідомі, енергійні й мудрі працівники, що розподілять між собою працю й спільними силами швидко й добре її виконають".

Другим важливим засновком, який впливає із першого, повинно б бути, що сеніори — це повноцінні, зрілі громадяни, які у своєму суспільно-громадському й політичному житті поступатимуть згідно з Пластовим Законом й пластовими принципами. Це означає, що у наших суспільно-громадських і політичних діях, ми повинні б бути завжди справедливими, зрівноваженими, братерськими й толерантними. Кожний хай сам собі дасть відповідь на питання, яким є наше відношення до тих, що заступають погляди дещо відмінні від наших? Чи поступа-

ємо ми супроти них по-пластовому? Чи може кермуємося нашими упередженнями?

У відношенні до Пласту сеніори в першу чергу повинні б бути тими, які для юнацтва і старшого пластуництва мають служити прикладом пластуна й громадянина.

Виховання і самовиховання це безперервний процес, який триває ціле життя. Сеніори, які є виховниками, самозрозуміло активною працею виховують молодшу пластову зміну. Тут один із важливих доказів успіху виховної системи Пласту наявність молодих сеніорів чи старших пластунів, які бажають виховувати й працювати у проводі пластових уладів, вносячи нові думки й нову ініціативу, зберігаючи рівночасно незмінними ідейні основи Пласту. Від того, як Пласт зуміє розв'язати проблему нової зміни, буде залежати дальший ріст, розвиток чи занепад Пласту.

У додатку до участі в активному вихованні, сеніори відіграють важливу роль у пасивному вихованні. Пасивне виховання відбувається завжди, на кожному кроці, свідомі ми того, чи ні. Під пасивним вихованням слід розуміти нашу щоденну поставу до кожної ділянки суспільного, громадського, політичного чи церковного життя, якій приглядаються юнаки й старші пластуни. Із нашої поведінки вони роблять свої висновки, які так чи інакше *інтерпретують сеніорат у їхньому понятті*.

Застановімся коротко, які самовиховні зобов'язання має кожний із нас. Першим і найважливішим є: "бути пластуном в повному розумінні цього слова". Це означає не тільки формально належати до Пласту, платити внески й виконувати мінімальні організаційні обов'язки, — але жити по-пластовому, зберігаючи й розвиваючи пластовий світогляд. Власне зберігати і розвивати пластовий світогляд — це вимагає тепер куди більше самовиховних зусиль, ніж це було в Україні. Ми живемо в доквіллі, яке різноманітне під оглядом суспільно-етнічним, а також під оглядом культурних надбань і цінностей. З погляду психологічного, світогляд нашого доквілля в більшості пересяканий ідеями релятивізму та комерційного матеріялізму. Засоби масової інформації безперервно бомбардують наші змисли вітками, які змальовують події під кутом песимістичного екзистенціалізму. У такому контексті ми, як сеніори, повинні багато читати та поглиблювати своє знання, щоби

могли задержати позитивний світогляд, такий питомий Пластові.

Український Пласт в діаспорі стоїть сьогодні перед переломовим питанням: "Що далі?"

Є тільки проблемою часу, коли усіма активними сеніорами стануть ті, які зросли на землях нового поселення, тобто теперішні старші пластуни й юнацтво.

Чи зуміємо ми знайти такі форми вияву для пластової ідеї, щоб її суть-есенція залишилась незмінною і не сплямленою до часу відновлення пластової діяльності на Рідних Землях?

Чи зуміємо ми перенести пластові ідеї дружби, братерства, толеранції і чесної гри у сферу нашого суспільно-політичного й громадського життя?

Чи будемо ми — сеніори — так поступати, щоб підсилити ініціативу, молодечий запал і охоту до праці серед молодших сеніорів і старшого пластуництва?

Я певний, що при добрій волі ми знайдемо відповідь на ті всі питання, що стоять перед нами. А розв'язавши наші внутрішні проблеми і накресливши нові шляхи для пластового сеніорату, зможемо у повній свідомості віддзеркалити ті глибоко змістовні й чудові слова пластової пісні:

"Прапоре наш, замай нам в гордій славі,
І золотом та сріблом заблести,
Шляхи нові, могутні, величаві
Нам вказуй ти!"

Ми мусимо знайти ті *нові, величні* шляхи в обставинах нашої сучасної дійсності, де так легко є піддатися впливам доквілля, насиченого психозом песимізму, цинізму і релятивності. Я не думаю, що сеніори повинні бути, немов юнаки, мрійниками й романтиками.

Однак ми повинні б досягнути ту інтелектуальну зрілість і психічну рівновагу, яка впливає з уміння розв'язувати конфлікти з одного боку поміж реальною дійсністю, песимізмом і цинізмом сучасного світу, а бажанням ідеалізованої дійсності, де панує Добро і Краса з другого боку.

Знайти розв'язку тих проблем допоможе нам пластова минуле, наші спомини юнацького пластування. Вони будуть неначе тим чарівним евшан-зіллям на нашому життєвому шляху в діаспорі. За словами пластової пісні:

“Той шум лісів, ті пахощі весною,
І місяць-князь, і соняшне тепло,
Ходитимуть до віку за Тобою,
Куди б Тебе життя не понесло”...

Пл. сен. Іван Головінський, ЛЧ

До джерел Пласту

ПЛАСТОВИЙ КУРІНЬ ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА

1911 - 1956

БЕЗСМЕРТНИМ

Український Пласт у свій 45-річний ювілей з пошаною згадує постаті, які зросли в його рядах, і потім у поодиноких хвилинах життя Нації й у добах великих зривів, віддали своє життя за Батьківщину.

Були між ними визначні пластові провідники, були й рядові члени пластової організації. Однак, всі вони однаково вірно виконали свій обов'язок, як це велів їм Пластовий Закон.

Вони відійшли від нас. Відійшли, як борці за ідеалістичне світовідчуження. Загинули героїською смертю — чи то в рукопашному бою з ворогом, з гранатою в руках, чи то жорстко закатовані у в'язницях, чи з вироку ворожих судів, чи підступно доведені до психічного і фізичного розгрому їхнього життя. Одні з них полягли хороброю смертю воїнів, як члени військових формацій, інші впали на стійці, як вояки підземної армії, виконуючи не менш хоробру службу Україні.

У свій ювілейний рік Пластова Організація з незвичною пошаною хилить свої прапори перед представниками цих всіх генерацій. Всі вони, від першої пластової сотні Українських Січових Стрільців аж до командирів і рядовиків Української Повстанської Армії, безгранично вірили, що їхня смерть не піде на марне, що вони вмирають за своїх рідних, за нас, за Україну. Найвизначніше висловив це пластун-юнак, пишучи про смерть свого батька-пластуна, розстріляного більшовиками за те, що звільнив арештованих студентів гуртожитку: “Він вмер, щоб другі могли жити...”

Вічно звучатиме про них героїська пісня, народжена з надрів української землі, проспівана легенда Українських Січових Стрільців, молитовно передана новішим утворам — для історичного продовження — пластовим Куреням Чорноморців, Червоної Калини, Лісових Чортів, Тих, що греблі рвуть, Закарпатців, Бурлак, Хрестоносців, — та при ватрах всіх інших пластунів і пластунок, розкиданих по земній кулі.

**

До цього Пантеону славних додаватиме час все нові й нові імена, бо життя йде вперед, воно вимагає від нас завжди бути готовими скласти святу жертву, як дань від Українського Пласту в будову вільної Української Держави.

За героїство в активній боротьбі за Батьківщину Український Пласт призначив для своїх членів окреме відзначення у виді Пластового Залізного Хреста.

Деякі з поляглих пластунів були вже наділені цим високим відзначенням, і вони творять зав'язок Ордену Пластового Залізного Хреста.

Зладження повного реєстру пластових втрат за 45 років в умовах нашої дійсності — важке. Багато відомостей вимагає перевірення, чимало даних потвердження й розшуків. Цілого ряду імен не можна в сучасну хвилину опублікувати з уваги на родини і родичів та близьких, які залишилися в краю. Започаткована збірка матеріалів занесла в реєстр 101 ім'я з різних пластових формацій, з різних часів дії Українського Пласту і з різних фронтів української визвольної боротьби. Це реєстр “Пластового Куреня Залізного Хреста”.

Понижче декілька імен з поодиноких епох, імен, які можна сьогодні опублікувати. Реєстр буде надалі постійно й дбайливо доповнюваний, і в міру можливості публікований.

БІЛИНСЬКИЙ В., член перших пластових частин у Самборі, десятник УСС, поляг за Україну 14. 9. 1915 під Семиківцями в Галичині в боях з російськими царськими арміями.

ЯРЕМКЕВИЧ С., член перших пластових частин у Львові, студент, хорунжий УСС, поляг за Україну 14. 9. 1915 під Семиківцями в Галичині в боях з російськими царськими арміями.

ЯРИМОВИЧ Осип, член перших пластових частин у Львові, студент, поручник УСС, поляг за Україну 1. 7. 1917 як комен-

дант сотні УСС під Конюхами в Галичині в боях з російськими арміями правління Керенського.

ПІСЕЦЬКИЙ Гриць, старший пластун-скоб, член 11 Пл. Куреня ім. І. Мазепи в Станиславові, потім 3-го старшопластунського Куреня “Лісові Чорти”, нар. 1907, студент техніки, член УВО, згинув за Україну 30. 7. 1930 в пластовому однострої в акції УВО під Бібркою в Галичині.

КЛІЩ Ярослава, членка 2 Куреня старших пластунок “Ті, що греблі рвуть”, нар. 1912, учителька, член УВО й ОУН, загинула за Україну внаслідок в'язничних тортур 1931 р.

БІЛАС Василь, пл.-юнак, член підготовного пластового Куреня в Трускавці, член УВО й ОУН, згинув за Україну 23. 12. 1932 у Львові з окликом на устах “Хай живе Україна!”, засуджений до смертної кари польським наглим судом за участь в акції ОУН в Городку б. Львова.

**

КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ Тарас — “Чача”, член 3 Куреня старших пластунів “Лісові Чорти”, нар. 1910, студент у Львові, потім у Києві. Згинув за Україну, розстріляний більшовиками в Києві в грудні 1933 р.

ПОЛОТНЮК Платон, член 11 Пл. К. ім. І. Мазепи в Станиславові, потім 10-го старшопластунського Куреня “Чорноморці”, нар. 28. 5. 1908, студент, член УВО. Згинув за Україну 1938 р. в Києві, розстріляний більшовиками.

**

БЛЕСТИВ Олександр-“Гайдамака”, пл.-розв; член пластових частин у Хусті в Карпатській Україні та Ржевницях, ЧСР, член Команди Союзу Українських Пластунів Емігрантів у Празі, ЧСР, студент, нар. 1918, поручник Карпатської Січі, згинув за Україну в березні 1939 р. у зриві Карпатської України.

ТАЦИНЕЦЬ Василь, член пластових частин Карпатської України, нар. 1914, семінарист, згинув за Україну в березні 1939 році як член Карпатської Січі в боях за самостійність Срібної Землі.

**

ЧОРНЕГА Денис, член 10 Куреня старших пластунів “Чорноморці”, член нелегального Пласту, організатор таборів КВОММ, нар. 1918, абсолювент гімназії, згинув за Україну в лю-

тому 1940 р. як діловод нелегальних зв'язків Пластового Центру в сутичці з більшовицькими стежами при переході кордону біля Перемишля.

КОСТЕЦЬКИЙ Сергій, член 11 Пл. Куреня ім. І. Мазепи в Станиславові, потім 10 старшопластунського Куреня “Чорноморці”, член нелегального Пласту, член Пластового Центру, нар. 1910, загинув за Україну в 1941 р. біля Славська в Карпатах, в бою з більшовицькими заставами при переході кордону з доручення Пластового Центру.

**

КЛІЩ Іван, пл. розв. 15 Куреня старших пластунів “Орден залізної Остроги”, нар. 1905, інженер, член ОУН, загинув за Україну в 1942 р. в Харкові, розстріляний німцями.

ДОВГАЛЮК Теодосій, пл. розвідувач 61 пл. Куреня ім. Івана Богуна в Рівному, поет, провідник євангельської церкви, нар. 3. 5. 1907, згинув за Україну в 1943 р. в советському концентраційному таборі недалеко Соловок.

СЕМЕНЮК Степан, член 61 Пл. Куреня ім. Ів. Богуна в Рівному, потім 10 Куреня старших пластунів “Чорноморці”, опікун. пл. частин в Українській Приватній гімназії у Рівному, організатор морського пластування, згинув за Україну в 1943 в советському концентраційному таборі.

КАРПИНЕЦЬ Ярослав — “Циган”, член 11 Пл. Куреня ім. Ів. Мазепи в Станиславові, потім 5 Куреня старших пластунів “Довбушівці”, абсолювент університету, вчений у ділянці природничих наук, загинув за Україну 28. 4. 1944 під Станиславовом в активній боротьбі з більшовиками.

КАНДИБА Олег — “Ольжич”, член пластових частин в Празі, ЧСР, нар. 1907, археолог, поет, письменник, член УВО й ОУН, заступник Голови Проводу Українських Націоналістів, згинув за Україну 9. 6. 1944, закатований німцями в концентраційному таборі в Саксенгавзені.

**

РУДАКЕВИЧ Осип, член пластових частин в Празі, ЧСР, потім член 10 Куреня старших пластунів “Чорноморці”, нар. 1903, промисловець, член УВО, згинув в липні 1944 за Україну під Бродами, як старшина I Дивізії УНА.

СИТНИЦЬКИЙ Роман, член 2 Гуртка ВСУМ, Курінь “Передових”, нар. 1925, підстаршина I Дивізії УНА, згинув за Україну в боях під Бродами в липні 1944 р.

**

ЯЦІВ Дмитро, пласту́н розвідувач 2-го старшопласту́нського Куреня “Загін Червона Калина”, нар. 1908; згинув за Україну в 1941 р. в німецькому концентраційному таборі.

БАНДЕРА Олександр, пласту́н розвідувач 2 Куреня старших пласту́нів “Загін Червона Калина”, нар. 1911, член ОУН, згинув за Україну в 1942 р. в німецькому концентраційному таборі в Авшвіці з рук польських спів’язнів з помсти за боротьбу ОУН проти Польщі.

**

СТРУК Остап — “Станько”, пласту́н розвідувач 3 Куреня старших пласту́нів “Лісові Чорти”, а потім 10 Куреня старших пласту́нів “Чорноморці”, член нелегального Пласту, керівник адміністратор Медичного Інституту, член ОУН, нар. 22. 9. 1909. Згинув за Україну закатований НКВД між 24 та 28 червня 1941 у в’язниці при вул. Лонцького у Львові.

ШУХЕВИЧ Юрій, член 10 Куреня старших пласту́нів “Чорноморці”, член нелегального Пласту, згинув за Україну в червні 1941 у львівській тюрмі з рук НКВД.

КУРЧАБА Леонід — “Ленко”, член 3 Куреня старших пласту́нів “Лісові Чорти”, лікар, згинув за Україну в січні 1942 в німецькій в’язниці на Монтелюпі у Кракові.

ПЯСЕЦЬКИЙ Андрій — “Дусько”, член 3 Куреня старших пласту́нів “Лісові Чорти”, нар. 1909, інженер-лісник, член ОУН, згинув за Україну в листопаді 1942 р., розстріляний Гестапо.

ПОЛОТНЮК Євген, пл. розвідувач 11 Пл. Кур. ім. Ів. Мазепи в Станиславові, потім 10 старшопласту́нського Кур. “Чорноморці”; організатор нелегального Пласту, організатор морського пластування, член ОУН, нар. 30. 3. 1906. Згинув за Україну в серпні 1943, розстріляний в Станиславові Гестапо за співпрацю з УПА.

ГРАБЕЦЬ Омелян — “Батько”, нар. 1909, член пластових частин в Празі, ЧСР, потім у Галичині, командир УПА-Південь. Згинув за Україну 10. 6. 1944 у Вінниччині в боях з російськими червоними військами.

ГРИЦАЙ Дмитро, нар. 1907, член 10 Куреня старших пласту́нів “Чорноморці”, магістер філософії, член ОУН, шеф Військового Штабу УПА (як генерал Перебийніс), згинув за Україну в січні 1946 р. в Празі, ЧСР.

АРСЕНИЧ Микола, нар. 1910, член пластових частин в Стрию, абсолювент гімназії, бойовик УПА, згинув за Україну 23. 1. 1947 разом з дружиною в бункрі УПА на Бережанщині в бою з більшовиками.

ТЕРШАКОВЕЦЬ Зиновій, нар. 19. 8. 1913, пласту́н розвідувач 7 Пл. Куреня ім. Князя Лева у Львові, член ОУН, правник, згинув за Україну 4. 11. 1948 у Львові як командир УПА відтинку Захід-Буг в бою з більшовиками.

ГАСИН Олекса — “Лицар”, нар. 8. 7. 1907, пласту́н розвідувач 2 Куреня Старших Пласту́нів “Загін Червона Калина”, полковник і шеф штабу УПА, згинув за Україну 13. 1. 1949 на вулицях Львова в бою з більшовиками.

ШУХЕВИЧ Роман Тарас — “Тарас Чупринка”, нар. 1907, член 3 Куреня старших пласту́нів “Лісові Чорти”, а від 1927 року 10 Куреня старших пласту́нів “Чорноморці”, інженер, член УВО й ОУН, генерал-хорунжий і головний командир УПА, згинув за Україну 5. 3. 1950 в бою з більшовиками під Білогорщою в Галичині.

Пл. сен. Осип Бойчук, 1957 р.

ВІД УПОРЯДНИКА МАТЕРІЯЛІВ ПРО ВКЛАД ПЛАСТУНІВ У ПРАЦЮ ДЛЯ ПЛАСТУ, ГРОМАДИ ТА СВІТУ.

За 70 років існування Пласту у наших рядах виховано багато провідних працівників різних ділянок діяльності. За цей час Пласт донадав, що виховав працюючі уми й руни, і після їх у громаду та світ. Пластуни носили однострої українських військових угруповань і вносили своє життя за Батьківщину; пластуни вели й ведуть муравлино-тиху виховну працю з молоддю в Пласті та по українських школах; пластуни ставали діяльними членами та провідниками різних українських та інтернаціональних організацій. Пластуни ставали провідними журналістами, науковцями, письменниками, священиками, мистцями чи військовиками. Нам потрібно про них знати. Їхні списки — це для історії доказ ваги й потреби пластового виховання.

Вже кілька років тому ми розпочали збірку матеріалів та інформацій про вклад пласту́нів у різноманітну працю не тільки виховну — пластову, але

також працю для громади та й у різних ділянках життя і професії. Деякі станиці, курені чи поодинокі пластуни швидко відгукнулись і прислали інформації, напр.: сен. Осип Бойчук про тих, що віддали своє життя в бою за Україну. Цей список доповнив сен. Адольф Гладилевич. Про діяльність своїх теперішніх членів прислали курені УСП ім. А. Войнаровського та курінь "Перші Стежі" і станиця з Едмонтону. Пл. сен. Павло Клим подав точні інформації про перших пластових діячів Аргентини, список активних членів Чіага та інших.

Для кращого опису висліду пластового виховання, користи його для громади, нам потрібно повнішого і точнішого огляду дії пластуни (теперішніх, та померших), як і тих, що були виховані у Пласті, але тепер неактивні у Пласті. Тому просимо курені УСП та УПС присилати відомості про своїх колишніх і теперішніх діяльних членів. Просимо також поодиноких пластуни присилати інформації про своїх друзів чи про себе.

Тут подаємо дещо з присланих матеріалів. Деякі з них будуть використані в підготовці Історії Пласту, що її тепер редагує пл. сен. Ольга Кузьмович.

пл. сен. Лариса Залеська Онишневич, П. С.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

Січень 1982 р.

ОБ'ЯВА ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ 70-ЛІТТЯ ПЛАСТУ

Подаємо до відома, що 70-ліття Пласту під гаслом "Пластова одність і братерство" врочисто відзначаємо пластовими Зустрічами в Австралії, ЗСА та Європі.

Ювілейний рік розпочався Зустріччю в Австралії на пластовій оселі "Сокіл" біля Мелборну від 24-го грудня 1981 р. до 3-го січня 1982 р. Господарем Зустрічі була Крайова Пластова Старшина Австралії.

Центральна Пластова Ювілейна Зустріч ЮМПЗ-82 відбудеться в ЗСА на пластовій оселі "Вовча Тропа" біля Іст Четгем, Н. Й. від 14-го до 24-го серпня 1982 р. Господарем Зустрічі є Крайова Пластова Старшина ЗСА.

Закінчення Ювілейного Року буде на пластовій Зустрічі в Європі літом 1983 р. Господарем Зустрічі буде Крайова Пластова Старшина в Німеччині. Точна дата і місце будуть подані згодом.

Участь у Зустрічах беруть всі пластові улади: УПН, УПЮ, УСП і УПС.

Головна Пластова Булава

ПРО ТИХ ПЛАСТУНИВ, ЩО ЗГІНУЛИ В УКРАЇНІ

Інформації подав сен. Адольф Гладилевич.

СЕРГІЙ БУТЕНКО

Родом із східньо-українських земель. Учень української гімназії в Дрогобичі. Жив у бурсі св. Івана Хрестителя в Дрогобичі. 1928-1929 — курінний 18-го Пластового Куреня ім. Івана Франка в Дрогобичі. Помер у цьому місті на заpalення легенів 8 січня 1929 р.

СТЕПАН ОХРИМОВИЧ

Народився 18 вересня 1908 р. в Скольому біля Стрия. Закінчив українську гімназію в Стрию 1923 року. Був студентом філософічного факультету Львівського університету. Член Союзу Української Націоналістичної Молоді, учасник Конгресу Українських Націоналістів у Відні 1929 р., організаційний референт і референт пропаганди Крайової Екзекутиви, редактор "Бюлетеня" ОУН. Студентський діяч: голова Українського Студентського Товариства в Стрию, делегат на з'їзди ЦЕСУС-а в Празі 1928 і 1929 рр., голова філії Товариства Наукових Викладів ім. Петра Могили у Львові, редактор "Студентського Шляху". Активний член Стрийського Коша в 1925-1930 роках; з 1927 р. член 2-го Куреня УСП в Стрию, осавул Куреня "Червона Калина", редактор органу УСП "В дорогу". Організатор культурно-освітнього життя Стрийщини. Автор кількох наукових праць. Часто в'язень польських тюрем. Після виходу з тюрми помер 10 квітня 1931 р. в селі Завадові, Стрийського повіту.

МИХАЙЛО СМОЛА

Народився 1912 р. в Дрогобичі. В 1930 році закінчив українську дрогобицьку гімназію. Студент права Краківського університету і Вищого Торговельного Курсу у Львові, 1932 р. голова Студентської Секції в Дрогобичі. Мистець-маляр і поет (деякі його вірші надруковані в "Студентському Шляху" 1934 р.). Основник і перший провідник Юнацтва ОУН в дрогобицькій гімназії й організаційний референт Повітової Екзекутиви

ОУН у Дрогобичі. Активний член 18-го Пластового Куреня ім. Івана Франка в Дрогобичі, редактор курінної газетки "Ватра" і курінний. 27 лютого 1932 р. засуджений на три місяці тюрми за приналежність до Пласту. У роках 1932-1933 в'язень польських тюрем. Помер, захворівши в тюрмі, 18 січня 1934 р. в Дрогобичі.

МИРОСЛАВ ТУРАШ

Народився 26 лютого 1910 р. в Нижанковичах біля Перемишля. Закінчив польську гімназію в Дрогобичі 1928 р., а 1933 р. — правничий факультет Краківського університету, здобувши ступінь магістра права. 1933-1934 — повітовий провідник ОУН Дрогобиччини. 1934-1935 — в'язень польських тюрем. Організаційний референт Крайової Екзекутиви ОУН 1938 року. Активний член Пластового Коша "Червона Калина" в Бориславі. 27 лютого 1932 р. засуджений на три місяці за приналежність до Пласту. Загинув в серпні 1939 р. в Карпатах при переході чесько-польського кордону.

ЗЕНОН КОССАК

Народився 1 квітня 1907 р. в Дрогобичі. 1926 р. закінчив у цьому місті українську гімназію. Студент права у Львівському університеті. Перший голова Студентської Секції в Дрогобичі. Націоналістичний діяч Дрогобиччини, активний в різних товариствах, зокрема в "Просвіті", "Соколі" й у "Робітничій Громаді". Співробітник "Студентського Шляху", "Літературно-Наукового Вісника", "Вісника", "Дороги" й "Гомону Басейну". Повітовий провідник УВО і ОУН Дрогобиччини, бойовий і організаційний референт Крайової Екзекутиви ОУН, в'язень польських тюрем 1932-1938; член Головної Команди Карпатської Січі й керівник ідеологічного вишколу в Хустському Січовому Коші 1938-1939. Учасник оборони Хусту. Активний член 18-го Пластового Куреня ім. Івана Франка в Дрогобичі. Головний промовець на Пластовій Зустрічі 3-ої Верховинської Округи 1928 р. в Підбужі, Дрогобицького повіту. Розстріляний мадярами в Солотвині на Закарпатті в березні 1939 р.

ВОЛОДИМИР БІЛАС

Брат Василя. Народився 1914 р. в Трускавці. 27 лютого 1932 р. засуджений у Дрогобичі на один місяць тюрми за приналежність до Пласту. В зв'язку з нападом ОУН на пошту в

Городку засуджений 1934 р. на 6 років тюрми. 1940 р. в Україні керівник тримісячного вишколу ОУН. Згинув 1 вересня 1940 року в бою з НКВД при переході російсько-німецького кордону на річці Сяні.

ІВАН ЧМОЛА

Народився 6 березня 1892 р. в Солотвині, Богородчанського повіту. Старшина Української Армії (Українські Січові Стрільці, Січові Стрільці). Учитель українських гімназій в Яворові й Дрогобичі (історія, географія й гімнастика). НКВД в Дрогобичі арештувало його 22 червня 1941 р. разом із великою групою українських громадян й невідомо, коли й де їх усіх знищило.

Один із основників Пласту. Будівничий пластової оселі "Сокіл" у Карпатах. Один з перших, що дістали ступінь скавт-майстра. Відзначений пластовою Свастикою Заслуги й Золотим Хрестом за значне діло. Перший курінний 1-го Куреня УПС ім. Степана Тисовського.

ВОЛОДИМИР КОБІЛЬНИК

Народився 24 квітня 1904 р. в Дрогобичі. 1927 р. закінчив українську гімназію в Дрогобичі, а 1934 р. — медичний факультет Краківського університету з титулом доктора медицини. Голова Студентської Громади в Кракові, активний член Студентської Секції, туристично-спортивного товариства "Підгір'я", хору "Боян", читальні "Просвіти" на Стрийському передмісті й інших товариств у Дрогобичі. Член УВО від 1927 року і ОУН від 1929 року. В'язень польської тюрми 1931-1932 рр. Засуджений на три роки тюрми 1936 р. в Ряшеві. З доручення ОУН перебував у 1939 р. у Карпатській Україні. 1941 р. — член Обласного Проводу ОУН у Дрогобичі. 1943 р. Гестапо в Дрогобичі його арештувало й вивезло до таборів у Німеччині. Згинув 28 лютого 1945 р. Шенбургу в Німеччині.

Активний член 18-го Пластового Куреня ім. Івана Франка в Дрогобичі.

НАШІ ВТРАТИ

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВОЛОДИМИР БАКАЛЕЦЬ — пл. сен. керівн. член Куреня УПС “Хмельниченки”, член Крайової Булави УПС, колишній редактор “Слова”, станичний Пластової Станиці в Пассейку, юнацький виховник і комендант юнацьких таборів, помер в Пассейку на розрив серця 23-го липня 1981 р. на 59-ому році життя.

ЮЛІАН ГОШОВСЬКИЙ — пл. сен., інженер, член і основник 2-го Куреня УСП, Загін “Червона Калина”, в Стрию, політичний в’язень. Помер 31-го липня 1981 р. в Кергонксон, НЙ., на 74-ому році життя.

ОСИП, ЕРМІЛЬ БОЙЧУК — пл. сен. керівн. д-р прав, член Куреня УПС “Лісові Чорти”, колишній голова ГПБ і ГПР, визначний пластовий провідник, відзначений Орденом св. Юрія в Золоті двічі, громадський діяч. Помер 21-серпня 1981 р. на 74-ому році життя в Дітройті.

ОЛЕКСАНДЕР ФЕДИНСЬКИЙ — пл. сен. дов. д-р прав, курінний тайного пластового куреня в Станиславові, член Куреня УПС ім. Андрія Войнаровського, керівник Українського Музею-Архіву й Пластового Музею в Клівленді. Помер 24-го вересня 1981 р. на 67-ому році життя в Клівленді.

ОСИП ТОПОРОВИЧ — пл. сен., довір’я член і курінний 18-го куреня УПС “Чота Крилатих”, помер 27-го жовтня 1981 року в Пармі, Огайо на 44-му році життя.

МАРІАН КЛИМ МАРЕНІН — пл. сен. керівн. член Куреня УПС ім. О. і С. Тисовських, станичний і основник Пластової Станиці в Денвер, к. голова Крайової Пластової Старшини в Австралії, учасник Визвольних Змагань, mgr. фармації — помер 31-го жовтня 1981 р. у Денвері, Колорадо на 80-му році життя.

ВОЛОДИМИР МЕЛЬНИК — пл. сен. кер. член Куреня УПС “Чорноморці”, довголітній комендант таборів УПН на “Вовчій Тропі”, новацький виховник, артист Українських Сцен. Помер несподівано 12-го листопада 1981 р. у Філядельфії.

СТЕФАНІЯ МОРОЗ — пл. сен. довір’я член 8-го Куреня ім. Григора Орлика, засновниця і перша станична Пластової Станиці в Йонкерс, НЙ., член Союзу Українок у Львові. Померла 28-го листопада 1981 р. в Йонкерс, НЙ.

АНДРОНІК КОПИСТЯНСЬКИЙ — пл. сен. кер. член, організатор і довголітній курінний 8-го Куреня ім. Григора Орлика, співосновник Пластової Станиці в Гемстеді, НЙ., відзначений Орденом св. Юрія в Золоті, к. голова Крайової УПС, к. адміністратор Пластової Оселі “Вовча Тропа”, довголітній голова Управи Корпорації “Молоде Життя”. Ініціатор “Пластових Орликід” від 1962 року. Помер 21-го грудня 1981 р. в Гемстеді, НЙ., на 71-ому році життя.

ЄВГЕН ГУТ КУЛЬЧИЦЬКИЙ — пл. сен. кер. к. голова СУПЕ на Закарпатті, перший голова КПС у США, б. член Головної Пластової Ради і Пластової Старшини, відзначений Орденом св. Юрія в Золоті, член 6-го Куреня УПС “Закарпатці”. Помер 23-го березня 1982 р. в Дітройті.

МИХАЙЛО ГАЙДУК — пл. сен., член Куреня УПС “Лісові Чорти”, член Пластової Станиці у Філядельфії. Помер передчасно на 50-ому році життя 25-го березня 1982 р. у Філядельфії.

Орест Городиський

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО,

*що було виголошене на поминках по
сл. п. пл. сен. керівн. Осипові Бойчукові*

Щораз частіше приходиться прощати по різних осередках нашого поселення громадян, які відходячи з туземного життя, залишають свою печать на житті, праці й діях наших громад чи окремих організацій. Правда, по відході тієї чи іншої особи світ не перестає існувати, не завмирає життя, але все ж таки наступає пуста тоді, коли Людина (з великої букви) відходить з цього світу, чи по-пластовому — відходить на Вічну Ватру.

Дуже засто ми підходимо до цих сумних подій шаблонно, може й правильно це, коли питаємо себе, хто наступний? А треба нам питати себе — чи знайдеться хтось, хто бодай час-

тинно зможе заступити покійника в його щоденній, скромній, але важливій і не завжди популярній громадській праці, а у виховній зокрема.

Сьогодні прощаємо Людину, яка вибивалася в діяльності, такій дуже потрібній тепер, в праці Пласту. Пласт не скоро знайде її послідовника й наслідника.

Пласт був не тільки зацікавленням Покійного, але й для Його самого й покійної Дружини, метою життя. З гордістю можемо сказати, що ту мету вони досягнули.

Життєва сторінка Покійного Осипа відкрилася 1907 року. Перша світова війна різко викарбувала слід у Його молодому житті. А визвольна боротьба західних українців залишила тривалий слід у душі молодого юнака. Бувши молодим учнем, зустрічав старших учнів у Станіславській гімназії. Вони були добровольцями в рядах УГА, і після програної повернулися назад в мурі гімназії. Він прекрасно зрозумів духа боротьби, а атмосфера родинного дому тільки скріпила пам'ять боротьби в Його молодій душі. Не дивниця, бо в рядах Галицької Армії змагалися і деякі члени Його родини.

Напевно не сподівався молодий Осип, що життєвий, крутий шлях вестиме Його дорогами Європи й доведе до Дітройту, де прийдеться Йому скласти свої кості в гостинній американській землі. Не думав він у 20-тих роках, коли з рамени Пласту в Станіславові був чи не головним впорядником під час поминок у Зелені Свята на стрілецьких могилах, що прийдеться Йому закінчити життєву мандрівку так далеко від свого улюбленого Станіславава.

Закінчив станіславівську гімназію під проводом директора Сабата, який теж залишив на кожному учневі свою печать: солідність, послідовність, пильність і відчуття та потреба естетики. Ті засади, засвоєні на гімназійній лавці, так придалися Йому в пізнішій пластовій, виховній праці не тільки в краю але й в поселеннях в Європі чи згодом у ЗСА. Закінчив Він станіславівську гімназію, що вітала кожного дня, при вході в браму школи грецьким закликком — "Рноті савтон" — "Пізнавай себе"! Цьому покійний Осип в своєму житті вповні повинувався. Він не узнавав половинчати, не узнавав імпровізації, шукав і виховував характери. Сьогодні Його вихованці напевно з приємністю згадують Його вимогливість, сьогодні Його ви-

хованки стараються вщепити ті засади й засвоєні ідеали новому поколінню.

В гімназії член 11-го Куреня ім. гетьмана Івана Мазепи, що його опікуном був пізніший директор гімназії, знаменитий педагог, покійний вже дир. Осип Левицький, і по виході з гімназії член 5-го ст. пластунського Куреня "Довбушівці". З його приятелів з тих часів пластової діяльності хочу згадати д-ра Атанаса Фіголя, знаного пластового й громадського діяча і Ярослава Карпінця, засудженого у варшавському процесі на кару смерти за вбивство польського міністра Перацкокого, який згинув в краю в 1943 р. Можна було б вичисляти ще й інших, з покоління бл. п. Осипа, що мали великий вплив на виховання молодого покоління.

Повоєнні роки були бурхливі. Бл. п. Осип не хотів роздвоювати свого Я і хоч мав великі симпатії до революційної діяльності, хоч багато з Його приятелів пірнули у вир революційно-підпільної боротьби, бл. п. Осип присвятив себе виключно Пластові. Його гутірки із нами новачками в домівці при вул. Липовій були дуже цікаві й ще до сьогодні осталися у пам'яті.

Як студент, після розв'язання Пласту, виїжджає час до часу з рамені "Просвіти" чи Рідної Школи в терен. Він студіює нашу селянську молодь, Він підшукує методи, щоб її зактивізувати.

Закінчивши правничі студії, відбуває практику і думає присвятити своє знання й енергію українській громаді. Його чесність, простолінійність давали повну запоручку, що праця для громади, для українського села дасть успіх.

В часі польської окупації був кількакратно арештований польською поліцією.

Пластову діяльність бл. п. Осипа напевно насвітлять краще ті, що разом з ним будували Пласт і трудилися для нього в повоєнний часі — після 1945 р.

Життєвий шлях попровадив бл. п. Осипа з Дружиною через Стрижів у 1940 р. на етнографічному польсько-українському, пограниччі, з короткою перервою в мандрюванні в рр. 1941-43 і далі на захід. Де б він не знайшовся, всюди старався згуртувати біля себе українців.

Було цікаво слухати Його виступів по пластових з'їздах чи нарадах. На працю дивився твердо, не узнавав рожевих

окулярів, часом навіть видавалося, що Він песиміст, в дійсності був реалістом.

Ось ще тому кілька місяців на "Лісово-чортівському Конвенті", Яйко висловлював дуже багато цікавих думок про 1-ий том Історії Лісових Чортів, який має появитися у 1982 р. у 60-річчя існування ЛЧ. На жаль, не діждався святкувати цього 60-річчя.

Від нас відійшла Велика Людина. Родина стратила люблячого батька, дідуса і члена роду. Український Пласт і громада стратила великого, чесного й послідовного працівника.

Коли 20 серпня перестало битися струджене життєвою мандрівкою серце Дорогого Яйка, то душа, покинувши тіло, піднісшись до висот, зустрілась з душею найдорожчої Дружини, полетіли над місцями Їхньої повоєнної праці в Зах. Німеччині, перелетіли Залізну Заслону, полинули над Станиславів, над місто Їхньої молодости, праці в юнацьких роках, над місцем полетів і мрій, глянули на колишні мури станиславівської гімназії, де мітичні титани ще далі підтримують мури колишньої святині науки, глянули на води Бистриці, алеї лип, парк, ще далі незакінчені розкопи в Крилосі, поглянули на Манявський Скит, на Синяк, Хом'як, Добошанку, Комори Довбуша і водопади Прута, подались на Говерлю, місце зустрічей із Закарпатськими Пластунами, повернувшись до Станиславова подивились на Вовчинецьку гору, місце прогулянок новацтва й юнацтва, глянули на жахливе спустошення наших земель; згадавши всіх рідних і знайомих, які вже давно пристанули на життєвому шляху і праведна душа бл. п. Осипа-Яйка і Дружини полинули до небесних брам по заслужену нагороду свого трудолюбивого життя.

Хай ясна Постать бл. п. Осипа буде далі тим світилом у праці над вихованням майбутніх пластових поколінь.

Вічна Йому Пам'ять!

"Наші народні пісні є сильнішим доказом нашої високої культури, ніж... тридцять мільйонів населення". — Говорила свого часу С. Крушельницька.

А. Рудницький

ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА БАКАЛЬЦЯ

У четвер ранком, 23-го липня 1981 року, в Пассейку, Нью Джерзі, після короткої недуги відійшов від нас у вічність громадський діяч, славної пам'яті пластун сеніор керівництва Володимир Бакалець на п'ятдесят дев'ятому році від свого народження в Західній Україні. Його відхід від нас був такий несподіваний і ніким непердбачений, що ще й досі, після похорону в понеділок, 27-го липня цього року, тяжко повірити, що його немає серед нас.

Св. п. В. Бакалець був українським пластуном і глибоко віруючою, доброзичливою людиною. Про віру свою він ніколи не говорив, але був пересякнений глибокими почуттями, що випромінювалося з його кожного слова і діла у відношенні до своїх ближніх у щоденному житті.

Українцем він був з уродження і з переконання. Кожен його вчинок, вся його праця і все його життя зводилися до одного прагнення — принести користь справі українського народу в його прямованні до незалежності — до свободи.

Він уважав себе українцем з переконання, що бути українцем, це було тотожним — бути українським націоналістом, тобто, бути здисциплінованим і відповідати перед своїм сумлінням за кожний свій вчинок і за кожне своє слово.

Неможливо навіть уявити, щоб серед нас міг бути хтось один, хто мав би якийсь жаль до бл. п. Володимира Бакальця, чи хтось, хто міг би мати якесь застереження щодо його чесних намірів чи вчинків. Він вірив в українську людину і відносився до кожного українця, незалежно від його переконань, з довірою і переконанням, що кожний українець прямує до спільної мети, хоч і розуміє речі трошки інакше, ніж його співгромадянин.

Його відхід від нас буде дуже відчутним у житті нашої громади тут у пассейській околиці й поза нею. Св. п. В. Бакалець був для нас об'єднуючою силою і за його посередництвом ми могли досягнути згоди при найбільшому непорозумінні. Він

був тим, хто не тільки дбав і працював для добра громади, але був оздоровлюючою силою єдності і співпраці.

Для св. п. В. Бакальця, як пластуна, Пластовий Закон був йому дороговказом і правильником його праці та життя. Відданість, витривалість, доброзичливість, чесність, зрівноваженість, самозарадність, ощадність і понад усе — Чесна Гра, що дає підстави для згоди й здорового стану в суспільстві. Його пластова постава була зразковою і непохитною у кожній ситуації, навіть у випадках, коли йшлося про принципи особистих переконань у найбільш розпалених суперечках у справі своєї правоти.

У Пласті він працював найбільш віддано, але також співпрацював і належав до багатьох організацій і в кожній з них виконував ту саму велику роллю відданого працівника, дбаючи завжди, щоб та організація розвивалася і була складовою і життєвою клітиною громади. В кожній організації він займав чільні становища лише тоді, коли добро громади від того залежало, і лише так довго, доки не знаходився хтось інший, хто добровільно міг перебрати дану відповідальність.

Особливе місце в його житті займала праця з молоддю у Пласті та в школі українознавства. Серед молоді він здобув собі велике довір'я прикладом особистого життя, і це допомогло йому в його праці з нею. Він був для молоді живим прикладом того, чого їх навчав. У школі українознавства він умів поєднати у молодих душах своїх учнів процес вивчення знань про Україну та змагання українського народу до державности з почуттям їхньої особистої гідности.

Він передав молоді поняття, що все має своє місце в історії, що кожна крапля крові не була пролита надаремно, а була необхідною для освіження і для продовження життя українського народу в його боротьбі за вищість культури і за гідність людини у світі бруталности і насильства варварів.

У Пласті він прикладом свого життя показував, що бути відданим вищим ідеям і вищим почуттям людини є необхідністю життя. Всякі вибрики, всяка легковажність і легкодушність не має тривалости і приносить смертельні наслідки. Сл. п. Володимир Бакалець без жадних виїмків чи застережень жив життям пластуна.

Від юнацьких літ він жертвенно працював у рядах українського Пласту як відданий член організації, провідник, а най-

головніше, як пластовий виховник, віддаючи щиро свій труд, досвід і віру. Став прикладом життя за пластовими законами. Пластовий закон і пластові ідеї були для нього засобами виховання молоді. Доповнював їх прикладом свого життя, особистою чесністю і любов'ю до молоді. Часто він вів пластові літні табори, був членом пластових проводів та виконував муравлину працю виховника і невтомного господаря і виконавця майже усіх функцій у різних проводах Пласту й у Пластовій Станиці Пассейку зокрема.

У пам'яті юнацтва друг Бакалець остався символом непохитности, символом сильної волі, символом Пластуна.

Таким прикладом відданости ідеям і праці служив сл. п. Володимир Бакалець не тільки юнацтву Пласту, школи українознавства і СУМА в Пассейку, але всій українській громаді поза пассейською околицею, про що свідчила участь різних людей з різних околиць, що прибули попрощатися зі своїм великим приятелем і другом.

При домовині під час усіх відправ і похорону стояли члени Пласту і СУМА в одностроях, а між ними особливо вирізнялися члени пласт. куреня "Хмельниченки" на чолі з батьком Хмелем, бо ж друг Бакалець був їхнім побратимом, членом того славного пластового братства Хмелів.

В особі Володимира Бакальця українська громада втратила невтомного і відданого українській справі працівника, а особливо сильну індивідуальність з хистом об'єднувати людей, бути приятелем. Ми втратили незамінного провідника й виховника.

Микола Панченко

Осип Бойчук

**НЕВИГОЛОШЕНЕ СЛОВО НА ПОЧАТКУ 12-ГО КР. ПЛ. З'ЇЗДУ
В США. БЕРЕЗЕНЬ 1975 РОКУ.**

Хочу говорити про справу, про яку між нами голосно не говориться, тільки шепчеться, — про яку всі знають, а вдають, що вона не існує. Є фактом, що ми приїхали на оцей З'їзд поділені на два, чи більше таборів, з яких кожний готується подолати другого й вийти переможцем. Нє беруся тут

оцінювати, чи воно засадничо добре, чи зле, — що підготовляється, чи вже підготовано дві або й більше виборчих лист. Не має теж засадничого значення, котра група здобуде більшість. Важливим є те, що Пласт знайшовся в зовсім новій ситуації, з якої він повинен безпечно й вміло вийти. Будьмо свідомі, що до нас пильно приглядаються. Ми можемо або йти втертим шляхом позапластових кіл і боротися між собою на ножі, — або вийти з ситуації, згідно з пластовими засадами, як пристало на “новий люд”, що росте в Пласті.

Всі ми, що тут зійшлися, напевно не є ворогами чи неприємностями. Ми всі хочемо служити Пластові й Громаді, а якщо існують між нами різниці думок про те, як служити, — то це нормальна річ між думаючими людьми. У висліді з'їздових нарад **котрась** із груп здобуде більшість голосів. **Мова про те, щоб ми вміли виграти, задержуючи скромність, і програти, не втрачаючи гідности.** Якщо це нам вдасться, — тоді правдивим переможцем буде **Пласт**.

Новість сьогоднішньої ситуації полягає в тому, що досі ми переводили вибори нових крайових пластових органів у такий спосіб, що довіряли кільком з наших подруг і друзів, досвідчених пластових провідників, оцінку: **Хто з-поміж нас найкраще поведе Пласт упродовж найближчих років.** Ці досвідчені подруги й друзі, — це Номінаційна Комісія, яка складає листу кандидатів, а З'їзд — як звичайно досі — цих кандидатів приймав. Сьогодні учасники З'їзду не є готові віддати підбір кандидатів **тільки** в руки номінаційної комісії. Маємо дві, чи може й більше лист, про склад яких довідаємося безпосередньо перед виборами. Є між ними кандидати, які не ждали на те, щоб досвідчені члени Номінаційної Комісії звернули на їх кваліфікації увагу і запропонували їх до вибору. Звичай тутешніх політичних виборів знайшов шлях і до тіла, яке обирає наш крайовий пластовий провід, і обсервуємо тут перший раз в історії, що кандидати **самі** зголошують свої кандидатури і самі висловлюють опінію про власні кваліфікації. Ми звикли уважати за свої — європейські етичні правила у виборах. Зверніть увагу на такий випадок: австралійський журналіст-публіцист Мардок виявив незвичайний сприт набувати фінансово слабкіші видавничі консерни і окремі газети. В його руках опинилася майже вся преса Австралії. Потім він переніс-

ся із своєю експанзією до ЗСА, купив кілька видань в Нью-Йорку, а врешті в його руки попав навіть найбільш престижний концерн лондонського Тайму. Газетярі зацкавилися миnulим Мардока і відкрили одну подробицю, яку йому “взяли за зле; Мардок, в часі своїх студентських часів на одному з англійських університетів, допустився “неджентлменської поведінки, агітуючи за власним вибором до студентської організації (чи її проводу).

Ми живемо в іншому світі, — тут кандидати можуть самі вихвалити під небеса свої кваліфікації, обіцувати перед виборами золоті гори, щоб потім тих обіцянок не дотримати. Наскільки такий спосіб думання просяк і в наші ряди — покажуть виследи виборів.

Ото ж, маючи до вибору дві чи більше лист кандидатів, яких досі не знаємо, управнені до голосування учасники З'їзду не знають і будуть мати короткий час до застанови, — чим один склад кандидатів кращий від другого і чому, та яку діяльність дані представники, подані на двох листах, мають намір проявити і чим вони різняться між собою. В таких обставинах вислід голосування може бути зовсім випадковий.

Тому пропоную, щоб перед точкою “вибір крайового пластового проводу” кандидати з кожної листи мали змогу з'ясувати учасникам З'їзду свої пляни й програму діяльності, які вони мають намір проводити в разі їхнього вибору і щоб вони мали змогу відповідати на запити, які їм подадуть учасники З'їзду.

Тепер багато нападок на релігію. В декотрих великих енциклопедіях проголошують, мовляв: “Релігія своєю сутністю ненаукова. Релігія — опіум народу”.

З тією думкою про опіум Енгельс звертався листовно до Дарвіна, хвалячи його книгу “Походження видів”, як “нищівний удар” по релігії, Церкві й Біблії.

Дарвін відкинув похвалу і відповів, що він сам і його сім'я — глибоко релігійні люди і він просить не робити з його книги висновків, які образжають релігійні почуття віруючих. Енгельс за напад на релігію дістав спростування від одного з найбільших творців науки того часу. Науку і релігію Дарвін згоджував у своїй душі.

Василь Барка: “Вершник неба”.

“РАДАРИСТ” — МАК

у пам'ять пл. сен. кер. Юліяна Гошовського-Мака — 1908-1981

Сумне повідомлення в українському щоденнику в ЗСА (“Свобода” ч. 144, 1981) донесло родині, приятелям і громаді, що 31-го липня ц. р. відійшов у вічність, після довгої недуги

Пл. сен. інж. ЮЛІЯН ГОШОВСЬКИЙ.

Вістка ця наповнила болем серця всіх, що його знали, а їх за понад 70-ти років можна числити на десятки тисяч, або й більше. Бо нотатка родини згадала, що він був “конструктором і оператором підпільної радіостанції”, отож потрясла й заболіла всіх, які були причасними до підготовки й функціонування підпільних радіопересилань. Як додамо, що діялося це в часі ворожих окупацій України, то зрозуміємо, яка небезпечна гра на життя і смерть була навіть для слухачів, яких вороги викривали, а в дальшому жорстоко переслідували, карали шибеницями на пострах населення.

Виростав Юлько на приходстві, декілька кілометрів від міста Стрия, на південь Підкарпаття, в напрямі на лікувальну місцевину Моршин. Там завершив народню школу з перервою в часі воєнних дій першої світової війни. Під її кінець блиснуло велике щастя. В рр. 1918-20 “вибухла Україна”, як казало простолюду, постала Українська Держава. В тому часі він був учнем української державної гімназії. Починав її за австрійського панування, а закінчив 8-ми річне навчання іспитом зрілості, що давав право високошкільних студій, вже за польської окупації (признаної Радюю Амбасадорів в Парижі в 1923 р.).

Юліян, полібно, як вся толішня молодь, оп'янів подумом волі хоча й короткотривалої своєї держави, набираючи розмаху до життя в Пласті та самоосвітньо-спортових гуртках. Часті прогулянки по Карпатах, водні — ріками Стрия і Дністра, табори, зустрічі, — крім пізнання краю й мешканців, заправи в видержливості й невигодах, виробляли провідницькі прикмети. Про них колись, тепер і в майбутньому, дбає, дбала і дбати-ме кожна держава, фінансує їх. А нам не то що роблено пере-

пони й заборони та арешти, але відбирано право студій на університетах та політехніках, якщо комусь “сфабриковано винну”.

Кожне суспільство дбає про свою молодь, головно в юнацькому віці, коли то стабілізується характер.

Надійшов час старшо-пластунського віку. Стрийський курінь набув реєстраційне число 2, як загін “Червоної Калини”. По кількох роках придбав курінний прапор, гаптований на зразок Запорозької Січі з архистратигом Михаїлом і написом “Не посоромимо української землі!” Вже від ранньої весни йшли приготування, видруковано дбайливі мистецькі запрошення на святкове посвячення прапора влітку 1930 року, на горі Маківці в Карпатах, на могилах Українських Січових Стрільців, які впали в переможньому бою над москалями в 1915 р. Прапор посвятив сучасний Патріярх Йосиф І.

Юлько був запровадним циклістом, тому то йому доручено об'їхати села в окрузі із запрошеннями та пропозицією уфундувати “цвяшок” (металевий “щитик із прізвищем”) на рукояті прапора.

Нещастя захотіло, що поліція задержала його в одному місці, обшукала й, знайшовши жменю запрошень “Червоної Калини”, приарештувала до часу, “вияснення” на поліційному комісаріяті. Там розмонтовано ровер і в скритці знайдено щось із “нелегальної літератури” виданої закордоном. Все це пов'язано разом, мовляв, це покришка збирання фондів на революційну роботу. Вислідом було ув'язнення, суд, вирок і заборона студій на високих школах у Польщі.

Одначе для “скомпромітованих” були студії закордоном. І, після кількох років, берлінська Політехніка, видала диплом електроніки (радіо і телевізії) інж. Юліянові Гошовському. Це дало йому змогу працювати в особливих фірмах при удосконаленнях цих ділянок. Після розгрому Польщі бачимо пл. сен. Гошовського в т. зв. Генерал Губернії, а після зудару з нещодавнім союзником ССР, одного з перших, які обстежують прикордонні большевицькі укріплення, головно в монтажі бездротної інформації, бо він володіє декількома мовами й може “засягнути язика” в кого слід.

Програ Німеччини застає Юліяна вже з родиною в Долишній Австрії. Після кількох років переселюється до Арген-

тїни на 10 років. Тут працює по званню, але також і в українській громаді. Головно посеред молоді, бо й його діти потребують росту в українському довкіллі.

Хто з тих часів не пам'ятає високого ростом, стрункого, вродливого викладача радіотехнічних знань у центрі Буенос Айресу? Це сам інж. Гошовський навчає на курсах, і поодинокі, теорії і практики сигналізації у великій пластовій станиці. А там також зі своїх ділянок проф. д-р Юрій Полянський, мгр. Ярослав Улицький, проф. д-р Богдан Галайчук, о. д-р Володимир Ковалик, о. д-р Родіон Головацький та інші.

Немов сьогодні, бачу метушню пластунок і пластунів, що на власноручно роблених апаратах і "ключах" заправляються у надаванні вісток радієм короткими хвилями. Деякі з них захоплені цією ділянкою допущені до аргентинських клубів "соняшних і далекопростірних полетів".

Сам сен. Мак (таке його було пластова прізвище) має приготовану працю: "Порозуміваємось поодинокі й гуртом", яку мав замір видати книжкою.

Мак — це клясичний приклад пластуна: тихого, скромного, завжди активного та відповідального громадянина, який кожну прийнятну працю виповнював солідно й без пригадок.

Був людиною великих чеснот, не вмів сидіти бездільно, працював без розголосу, без особистої реклами, без претенсій на вдячність. Таким був його характер, заправлений від молодих літ.

Хай наша згадка про Мака, заступить йому грудку скривавленої карпатської землі, звідки то нісся вільний голос підпільної радіостанції, вливаючи віру, надію і любов у перемогу, а китиця ягід Червоної Калини, що саме під цю пору дозріває, нехай буде вічним символом на "Вічній Ватрі", бо він не соромив Землі Української!

Слава Його пам'яті!

пл. сен. кер. Павло Клим

Мистецтво виховання в тому й полягає, що моральне багатство твориться взаємовідносинами, де тісно переплітаються любов і добро з суворим обов'язком і працею, з особистим прикладом.

Василь Сухомлинський

Від Т.П.Булави

ОБ'ЯВА

Головної Пластової Булави з 6-го лютого 1982 року про відбуття 8-их Зборів Конференції Українських Пластових Організацій.

Восьмі Збори Конференції Українських Пластових Організацій відбулися 19 і 20 квітня 1980 р. в місцевості Кергоннсон стейту Нью-Йорк у З'єднаних Стейтах Америки в приміщеннях Українського Народного Союзу.

У Зборах взяли участь представники усіх крайових пластових організацій — члени Конференції в особах голів крайових пластових рад, голів і членів крайових пластових старшин і делегатів членства в кількості 51 осіб, які заступали 80 мандатів. Крім цього, взяли участь у Зборах: Начальний Пластун, члени Головної Пластової Ради і Головної Пластової Булави в кількості 26 осіб та 28 гостей. Разом було зареєстрованих 105 учасників.

Зборами проводила Президія в складі:

пл. сен. Мирослав Лабуньна (ЗСА) — голова;

пл. сен. Богдан Тарнавський (Австралія) і пл. сен. Ігор Зубенко (Німеччина) — заступники;

пл. сен. Оксана Березницька (ЗСА) і пл. сен. Ярослав Пришляк (ЗСА) — секретарі.

У висліді переведених нарад Збори схвалили: 1) зміни статуту, 2) резолюції й рекомендації, 3) бюджет Конференції, 4) побажання; та обрали нові органи Конференції.

І. ЗМІНИ СТАТУТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Вступ: Схвалені 8-ми Зборами: основна постанова та зміна статуту в Статті VII, § 1, точна д) — вичислені нижче в уступі (А) та в уступі (Б), пункт 5 — наберуть — згідно з постановою Статті X, § 2 статуту — зобов'язуючої сили щойно тоді, коли будуть потверджені (ратифіковані) крайовими пластовими з'їздами принайменше двох третіх членів КУПО більшістю двох третіх відданих голосів. Всі інші зміни статуту — вичислені в уступі (Б), пункти 1-4 — входять у життя з їх проголошенням.

(А) Основна постанова

З'єднати Улад Старших Пластунів і Улад Старших Пластунок в один спільний Улад Старшого Пластунства з тим, що нурені старшого пластун-

ства існуватимуть далі окремо для старших пластунів і старших пластунок.

Справа ця підпадає під постанову Статті V, § 17, пункт г) статуту Конференції: "постанови про членство в Пласті — дефініція і вікові групи".

(Б) Зміни статуту

1. В статті V, § 16, пункт е) скреслити слова: "і Головної Пластової Булави". Після зміни пункт цей звучить: "схвалювати Правильник діяльності Головної Пластової Ради".

2. В статті VI, § 6 додати пункт: "е) схвалювати Правильник діяльності Головної Пластової Булави".

3. В статті VII, § 1, пункт г) змінити "секретар" на "генеральний секретар".

4. В статті VII, § 1, пункт г) змінити "голова Пластового Сеньйорату" на "головний (-а) булавний (-а) Уладу Пластового Сеньйорату".

5. В статті VII, § 1, пункт д) змінити "головний (-а) булавний(-а) Уладу Старших Пластунів і Уладу Старших Пластунок" на "головний (-а) булавний (-а) Уладу Старшого Пластуництва".

II. РЕЗОЛЮЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головна Пластова Булава стримала проголошення однієї резолюції до часу вирішення Пленумом Головної Пластової Ради про її доцільність.

(А) Привіти і загальні постанови:

1. Учасники 8-их Зборів Конференції Українських Пластових Організацій потверджують своє постійне духове єднання з українським народом в Україні та передають йому, а зокрема українській молоді в цілому світі, свій дружній привіт.

2. Учасники 8-их Зборів НУПО з пошаною й подивом оцінюють і підтримують усі прояви змагань за принципи свободи, справедливості та за національні й державні права українського народу.

3. 8-мі Збори НУПО зобов'язують членство всіх крайових пластових організацій у душі пластового закону служби Богові й Україні — збільшити нашу підтримку й участь у різних формах змагань українського народу за своє визволення.

4. У свідомості великої праці й відповідальності провідників Українських Церков, що стоять на сторожі духовості не тільки своїх вірних, але й нашого народу, учасники Зборів зокрема вітають проводи всіх Українських Церков та всіх українських душпастирів.

5. Пласт, який є понадпартійною організацією, занімає всі українські організації в діаспорі змагати до дружньої співпраці та єдності. Збори вимагають, щоб усі пластуни, а головне ті, що є діяльними в різних українських організаціях, стояли на сторожі повищих принципів співпраці.

6. Для добра нашого громадського життя в діаспорі, Збори занімають пластунів та українську громаду вводити більше можливостей для співпраці поміж нашими молодечими організаціями в конкретних програмах і акціях (як "олімпіади", виховні семінари, конкурси та зустрічі спеціалізаційних гуртків, головню з ділянок українознавства).

7. Учасники Зборів висловлюють своє обурення з посиленого процесу русифікації в Україні, що його проводить сучасний режим. Тому звертаємось з апелем до світової громадської опінії, до міжнародних організацій (як Об'єднані Нації та ЮНЕСКО) та урядів поодиноких країн стати на захист української мови.

8. У свідомості великої загрози від спаду кількості тих, що вживають українську мову, учасники Зборів вповні піддержують наших братів і сестер в Україні, які борються за своє природне право вживати й навчати рідною мовою на рідній землі. На нас лежить особливий обов'язок і відповідальність вдержувати українську мову живою також у діаспорі.

Піддержуючи Резолюції Комісії Українських Молодіжних Організацій (КУМО) на 3-му Конгресі СКВУ в 1978 р., уважаємо, що проводи Українських Церков у діаспорі мають найбільшу змогу конкретно й активно допомагати, тримати й поширювати вживання української мови. Тому кандидати на священників та сестри-вчительки повинні добре знати українську мову й культуру, та постійно доповнювати це знання, користаючи з існування українських наукових інституцій.

9. Пласт у своїй виховній діяльності тісно пов'язаний з існуванням шкіл українознавства. Тому занімаємо проводи наших координаційних організацій та проводи Українських Церков протидіяти загрозовому зменшенню кількості учнів по цих школах.

10. Збори звертають увагу на велику кількість української молоді, що не є охоплена нашими організаціями. Тому апелюємо до наших об'єднуючих установ допомогти цю молодь охопити українським організованим життям. Збори доручають Головній Пластовій Булаві створити окрему комісію, щоб простудіювала цю проблему й подала конкретні рекомендації в цій справі.

11. Успіх пластової виховної праці у великій мірі залежить від того, яке є зрозуміння і відношення батьків до нашої програми й метод виховання, що мають за базу розговірну українську мову. Для цього конечно, щоб батьки зі своїми дітьми та зі своєю родиною завжди вживали й пленали українську мову.

12. Згідно з постановою Пластового Конгресу Другого, передумовою прийняття до Пласту є знання української мови, бо постійне вживання її в Пласті є обов'язковим.

(Б) Організаційно-устроєві резолюції:

1. Доручити Головній Пластовій Булаві понікати в можливо найкоротшому часі спеціальну комісію для розгляду питання зміни назви "пластовий

нован" і "пластова новачка" на "пластун нован" і "пластунка новачка" та "Улад Пластових Нованів" і "Улад Пластових Новачок" на "Улад Пластунів Нованів" та "Улад Пластунук Новачок" на тлі цілости Українського Пласту й подати відповідні рекомендації.

2. Змінити правильник внутрішньої дії Головної Пластової Ради, додаючи в статті II, § 1 новий пункт такого змісту: "є) схвалювати правильник діяльності Головної Пластової Булави". Пункт цей включено до справ, які є в компетенції Пленуму Головної Пластової Ради і є вичислені в статті II, § 3 правильника.

3. Зміни існуючих, або схвалення нових, діяльностевих правильників (однострою, відзначень і т. п.), правильників Уладів, правильників об'єднань чи згуртувань членства та правильників діяльності міжрайових органів, покликаніх Головною Пластовою Булавою, або створених членством, яких постанови не суперечать з постановами статей I, II та § 17 статті V статуту Конференції, підготовляє Головна Пластова Булава з власної ініціативи або з ініціативи якоїнебудь крайової пластової старшини або з ініціативи з'їздів членства — у тісній співпраці з крайовими пластовими старшинами всіх членів Конференції. Остаточні проєкти, одобрені крайовими пластовими старшинами, принаймні двох третіх членів Конференції, пересилає Головна Пластова Булава до затвердження Пленумові Головної Пластової Ради, який має прийняти їх більшістю двох третіх відданих голосів. Затверджені тексти проголошує Головна Пластова Булава й вони обов'язують у цілому Пласті.

(В) Виховні резолюції:

а) Загальні резолюції:

1. На всіх пластових зайняттях всі пластуни зобов'язані вживати тільки українську мову.

2. Щоб допомогти пластовим осередкам успішно працювати, Пласт заохочує батьків пластової молоді та осіб, що професійно працюють з молоддю, включитися у пластову працю, виконуючи різні адміністративні та допоміжні виховні функції.

3. Щоб виховники могли краще розуміти процеси розвитку своїх вихованків, слід використовувати сучасні знання з ділянок психології і виховання, та інших, з ними пов'язаних, наукових галузей.

4. Збори прохають усі Крайові пластові старшини зобов'язати всі старшинні старшини передплачувати всім діючим виховникам юнацтва "В дорогу з юнацтвом" і "Юнака", а виховникам новацтва "Вогонь Орлиної Ради" і "Готуйсь".

5. З уваги на сучасне поширення сумнівної вартості моральних та етичних напрямів, які суперечать християнським засадам виховання, є особлива потреба тісної співпраці з проводами українських церков, щоб змогти пленати й втримувати індивідуальні та моральні вартості української молоді.

6. Рекомендується мати на увазі при виборі місця й характеру ЮМПЗ "1982" економічний стан у поодиноких країнах, де живуть пластуни.

б) УПН:

Щоб піднести рівень виховання, треба припильнувати у праці збереження ідейних напрямних та методичних принципів. Для цього конечним є придержуватися таких умовин:

1. Правильні, по змозі щотижневі сходи з українським мовленням для підготовки й складання правильним способом новацьких проб, здобування вмілостей, ведення різnorodних зайнять з використанням української дитячої літератури, преси, збагачування мови українським назовництвом у іграх, щодо явищ у природі, у майстеркуванні та в усяких інших ділянках дитячого життя. Зокрема належить звернути увагу на потребу виконання щоденних добрих вчинків, як на важливий чинник пленання характеру.

2. Таборам, як важливому чинникові у системі пластового виховання, треба донести багато уваги місцевих і крайових провідів, щоб підготувати таборів програми за гаслами-плянами Головної Пластової Булави, щоб вишколити виховників за системою "Орлиного Круга", і щоб хоч в якійсь мірі такі вишколи й дошколи були переведені також місцевими провідниками.

3. Збори доручають крайовим пластовим старшинам використати у праці Пластприятю брошуру "Батькам про Пласт" І. Франева, видану в Канаді. Вона добре інформує батьків про систему пластового виховання та про обов'язки батьків.

4. Збори поручають припильнувати видання матеріалів до проб для пластових "пташат" та до історичних ігрових комплексів.

5. Слід спопуляризувати серед новацьких виховників потребу здобування ступенів Кадри Виховників та активності членів "Орлиного Круга" не тільки, як виховників у безпосередній виховній праці, але як співробітників у різних ділянках праці "Орлиного Круга", зокрема співробітників "Готуйсь".

6. Збори доручають в порозумінні зі "Скобиним Кругом" випрацювати й увести в життя церемоніал переходу новацтва до юнацтва.

в) УПО:

1. Збори вважають, що журнал "Юнан" треба за всяку ціну вдержати, як місячне видання, у тому самому розмірі, як досі.

2. Збори вважають, що "Вдзю" має появлятися далі, як журнал для юнацьких виховників.

3. Збори доручають країнам включити передплату "Юнака" в юнацький внесок.

4. Пропонується Загальному З'їздові УСП розглянути можливість додаткової сторінки в "Юнаку" — призначеної для УСП.

5. Пропонується видавати числа "Вдзю" за темами, а КПС-ам — можливість приготувати поодинокі числа "Вдзю" із своїм актуальним матеріалом з тим, що такі числа будуть доступні усім країнам.

6. Доручається прововоді "Снобиного Круга" розглянути можливість центрального реестру таборових провідників, який був би доступний для всіх країн.

7. Збори знову поручають звернути увагу в цілорічній праці з юнацтвом в першу чергу на плекання характеру, моральних та етичних вартостей позитивної людини-громадянина, тим способом звернути увагу на селективність членства.

8. Збори рекомендують, щоб провід "Снобиного Круга" розпрацював програму для мішаних гуртнів юнацтва, різного віком і статтю, по малих осередках.

9. Збори рекомендують, щоб виховники мали принайменше 21 років.

10. Члени УПЮ не повинні резигнувати з нормального юнанування ціною виконання праці виховників.

11. Збори доручають вибраним комісіям простудіювати потреби зміни системи юнацьких пластових пересторог та відзначень.

(Г) УСП:

1. Улад Старшого Пластунства апелює до крайових пластових прововодів посилити акцію курінної приналежності членів УСП, а курінним прововодам УСП доручає приєднувати нових членів і розбудовувати їхні курені.

2. Улад Старшого Пластунства закликає виховні сектори Крайових Пластових Старшин звертати більшу увагу на практичне пластування в нашій організації.

(Г) УПС:

1. Тому, що екстериторіяльні Курені УПС безпосередньо підлягають Булаві Головного Булавного (-ої), всі члени УПС мають обов'язок належати до місцевих ОП УПС.

Сеніори, які є далеко віддалені від місцевих осередків, обов'язані зголушуватися до референта Крайових Булав УПС далекого віддалення.

2. Всі члени УПС повинні включитися у громадську діяльність, одною з виявів якої є праця в Пласті. У свою працю члени УПС повинні внести за своєю в Пласті прикмети пластового характеру.

3. Крайові прововоди УПС в поодиноких країнах повинні випрацювати мінімальну програму праці для своїх членів, об'єднаних в Осередках Праці.

4. Члени УПС, які, з огляду на вік і здоров'я, не можуть виконувати всіх пластових обов'язків, переходять у категорію людей особливої опіки, а пластові обов'язки виконують в міру своїх спроможностей.

5. Поручаємо Прововоді УПС нав'язати контакт з УСП в справі спільного видавання "Пластового Шляху". Звертаємо увагу на обов'язок усіх членів передплачувати "Пластовий Шлях".

6. Звертаємося з проханням до VIII Збору КУПО призадуматись над важливістю належного забезпечення пластового архіву в поодиноких країнах та доручити новообраній ГПБ перевести акцію в цій справі.

(Д) Господарсько-видавничі резолюції:

1. Згідно з постановами VII Збору КУПО, кожний член пластових уладів має передплачувати відповідний цьому уладові пластовий журнал.

2. На підставі цього доручення Пластове Видавництво укладає свій бюджет, беручи до уваги стан членства поодиноких країн і узглядаючи в одній родині двох або більше членів того самого уладу.

3. Крайові Пластові Старшини мають вплачувати припадаючі на них квоти в двох ратах: 1) березень, 2) вересень.

4. Крайові Пластові Старшини мають переслати до Видавництва своєчасно списки й адреси передплатників поодиноких станиць.

5. Збори уповажнюють ГПБ покрити евентуальний недобір Видавництва із "Фонду Сірого Лева".

6. Збори доручають Крайовим Пластовим Старшинам включити передплату за пластовий журнал у членський внесок.

7. Збори доручають Крайовим Пластовим Старшинам поробити заходи, щоб станиці мали зібраними річні внески, включаючи передплати, до кінця березня.

8. Схвалено піднести передплату за журнали "Готуйсь" і "Юнан" до 15.00 дол.

III. БЮДЖЕТ:

(А) Головної Пластової Булави:

1. 1980-ий рік: прийнято бюджет, запропонований ГПБулавою, на загальну суму 11,500.00 дол.

2. 1981-ий рік; приходи:

Австралія	1,400.00 дол.
Аргентина	212.00 дол.
Великобританія	318.00 дол.
ЗСА	8,126.00 дол.
Канада	2,586.00 дол.
Німеччина	414.00 дол.
Відсотки, різне	1,794.00 дол.

14,850.00 дол.

Різницею у приходах збільшити у розходах видатки на подорожжя, репрезентацію, поштові оплати, телефони та дотації для Снобиного та Орлиного Кругів.

3. 1982-ий рік: рішено збільшити бюджет з 1981-го року на відсотки інфляції, яка буде в ЗСА.

(Б) Пластового Видавництва:

Схвалено бюджет Видавництва на суму 72,000.00 дол.

Розподіл приходів:

ЗСА	40,000.00 дол.
Канада	13,000.00 дол.
Австралія	5,000.00 дол.
Інші країни	1,000.00 дол.
Прес. Фонд	10,000.00 дол.
Оголошення	3,000.00 дол.

IV. ПОБАЖАННЯ

1. Головна Пластова Булава повинна зачинати на ділі підготовчу чергових Зборів Конференції дійсно шість місяців перед Зборами і в тому часі розіслати усі матеріали для Зборів до поодиноких країн для їх точного продискутовання.

Належить теж укладати програму чергових Зборів так, щоб усі рішальні справи були реферовані принаймні декілька годин перед закінченням Зборів.

2. У майбутньому належить творити на Зборах Конференції окрему комісію пластових видань для обговорення справ і напряду пластових видань, а не тільки порушувати справи видань на господарсько-видавничій комісії.

3. Побажане, щоб Головна Пластова Булава чіткіше піддержувала працю пластунів на провідних громадських постах, якщо їхня праця і їхня постава не йде в розріз з пластовими законами.

4. Головна Пластова Булава повинна присвятити більшу увагу налагодженню справ пластового музею.

ОРГАНИ КОНФЕРЕНЦІЇ

I. ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

1. пл. сен. Тарас Дурбан — голова;
2. пл. сен. Роман Рогожа — заступник голови;
3. пл. сен. Віктор Яворський — секретар;
4. пл. сен. Дмитро Попадинець — член;
5. пл. сен. Юрій Ференцевич — член;
6. пл. сен. Петро Содоль — член;
7. пл. сен. Ярослав Падох — член;

1. пл. сен. Володимир Рак — заступник;
2. ст. пл. Богдан Колос — заступник;
3. пл. сен. Іванна Ганкевич — заступник.

До Пленуму Головної Пластової Ради входять всі Голови Крайових Пластових Рад.

II. ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

1. пл. сен. Любомир Романків — голова;
2. пл. сен. Слава Рубель — заступник голови;
3. пл. сен. Микола Ставничий — заступник голови;
4. пл. сен. Юрій Богачевський — заступник голови;
5. пл. сен. Марта Боровин — генеральний секретар;
6. пл. сен. Дарія Франкен — головна булавна УПС;
7. ст. пл. Всеволод Сонолин — головний булавний УСП-ів і УСП-он;
8. пл. сен. Юрій Данилів — головний булавний УПЮ-ів;
9. пл. сен. Дора Горбачевська — головна булавна УПЮ-он;
10. ст. пл. Юрій Шевчук — головний булавний УПН-ів;
11. пл. сен. Ірина Богачевська — головна булавна УПН-он;
12. пл. сен. Ляриса Онишкевич — діловод дослідно-плянувальної комісії;
13. пл. сен. Остап Винник — діловод фінансів і господарства;
14. пл. сен. Андрій Харак — діловод видань;
15. п. Андрій Чорний — діловод Пластприятю;
16. пл. сен. Мотря Мілянч — кореспонденційний секретар (доп.);
17. ст. пл. Юрій Яримович — протоколярний секретар (доп.);
18. пл. сен. Михайло Бєлендюк — касір (доп.).

За Головну Пластову Булаву

пл. сен. Любомир Романків

голова

пл. сен. Олександра Юзенів

ген. секретар

ПЛАСТОВЕ ВИДАВНИЦТВО:

ДОРОГІ ПЛАСТУНИ І ПЛАСТУНКИ, ЧЛЕНИ ПЛАСТПРИЯТУ І ПРИЯТЕЛІ ПЛАСТОВОГО ВИДАВНИЦТВА!

Головна Пластова Булава своїм листом ч: 127/81 оприділює всі пластові фонди. "Усі існуючі до тепер Фонди (гляди залучник — сторона 98 із звіту ГПБ на 8-мі Збори КУПО) стають автоматично частиною одного з двох головних Фондів". (ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ім. СІРОГО ЛЕВА і ВИХОВНО-ВИШКІЛЬНИЙ ФОНД ім. ДРОТА).

ФОНД ім. СІРОГО ЛЕВА: "Цей Фонд має ряд під-фондів і кожен з них має свій окремий правильник. До цього Фонду входять такі під-фонди:

1. Фонд "Готуйсь"; 2. Фонд "Юнана"; 3. Фонд "До Висот"; 4. Фонд "Пластового Шляху"; 5. Видавничий Фонд ім. Сірого Лева; 6. Залізний Фонд Пластового Видавництва; 7. Ліквідаційний Фонд "Молодого Життя"; 8. Фонд Неперіодичних Видань; 9. Фонд Пластового Видавництва.

Видавничий Фонд ім. Сірого Лева — це Фонд, до якого усі пластуни вплачують кожного року, рівночасно зі своїм річним внеском \$1.00 або \$2.00 долари (залежно від країни).

Фонди "Готуйсь", "Юнака", "До Висот" і "Пластового Шляху" включають добровільні датки, які читачі або прихильники журналів присилають неперіодично з різних нагод.

Згідно з правилами — перших п'ять вичислених під-фондів є розходові, і гроші вживаються в міру потреби на покриття недобору Пластового Видавництва, пластових журналів — "Готуйсь", "Юнак", "До Висот" і "Пластовий Шлях".

З останніх фондів можна вибрати лише відсотки на видавничі справи. "Головна Пластова Булава і Крайові Пластові Старшини обов'язані принайменше раз у рік подавати до відома у пластовій пресі усі приходи на поодиноні Фонди та усі видатки з Фондів".

Пластове Видавництво прохає всіх жертводавців при висилці датків і передплат подавати точно, на які Фонди чи під-фонди призначені пересилані гроші.

пл. сен. Андрій Харан, діловод Пластового Видавництва

ДІЛОВОД ПЛАСТОВИХ ВИДАНЬ

Торонто, 4 лютого 1982 р.

ЗАЛІЗНИЙ ФОНД ПЛАСТОВОГО ВИДАВНИЦТВА (ЗФПВ) на 4. 2. 1982 р. ФУНДАТОРИ ЗФПВ:

1. св. п. пл. сен. керівн. Осип і Дарія БОЙЧУНИ, члени ГПБ; Нев'янучий вінок — — — — — ч.	\$2,790.00
2. св. п. пл. сен. керівн. Андрій МИЦЬО голова КПС в США; Нев'янучий вінок — — — — — ч.	\$2,840.00
3. св. п. пл. сен. Софія-Іванна ХАРАК з Еліяшевських; Нев'янучий вінок — — — — — ч. 1946	\$1,100.00
4. св. п. Ольга ЦЮК; Вплачують чоловік і син; Нев'янучий вінок — — — — — ч. 1948	\$1,604.00
5. пл. сен. керівн. Іванна і Ярослав ІВАНУСІВИ — ч. 1947	\$1,000.00
6. "ЯЛИНКА" "Верховинок" Куренів УПС-ок — — ч. 6523	\$1,800.00
7. 20-ий Курінь УПС-ок і УСП-ок "Лісові Мавки" — —	\$1,015.00
8. пл. сен. Ярослава ЦІХАНСЬКА — — — — — ч. 1957	\$1,000.00
9. Залізний Фонд Пластового Видавництва: ЗБІРНИЙ — —	\$1,687.00
10. Залізний Фонд Пластового Видавництва: ЗБІРНИЙ ч. 1945	\$6,548.00
11. Лівідаційний Фонд "Молоде життя"; З. Ф. %13.500 ч. 8688	\$8,000.00
12. Лівідаційний Фонд "Молоде життя" у Норулівському Банку Канади ч. 05422-003 %18 — — — — —	\$5,000.00
Разом	\$34,384.00

пл. сен. Андрій Харан, діловод Пласт. Видань

З ПРОЩАННЯ НА ДОБРУ ЦІЛЬ

З нагоди виїзду до Торонта п-ва Корнила і Дарії Когутянів, управа Пластприяту в Монреалі зорганізувала маленьке прийняття, щоб попросити своїх довголітніх членів. В дружній атмосфері, згадуючи спільно проведений час при праці в пластовій станиці в Монреалі, приємно перейшов вечір.

Пан Когутяк був шість років головою Пласприяту і багато років членом управи. Станична Старшина, як вияв вдячності, наділила п-а Когутяка грамотою заслуги, а голова Пластприяту п-і Н. Балушак передала на спогад книжку про Т. Шевченка "Українські ночі". Всі присутні виявили свою вдячність для п-ва Когутянів тим, що за їхнім прикладом довголітньої безкорисної праці для добра молоді, снлали від себе грошеві пожертви для цієї молоді, що тепер в потребі. Як відомо, КПС у Канаді перебрала опіну над 20-а українськими студентами-втікачами з Польщі. На видатки, пов'язані з їхнім приїздом, присутні снлали 615.00 дол.

пл. сен. Богдана Мончан
станична Пластової Станиці в Монреалі

Діловод Пластових Видань

Торонто, 31-го грудня 1981 р.

З В І Т

ЗАЛІЗНОГО ФОНДУ ПЛАСТОВОГО ВИДАВНИЦТВА ВІД 1. I ДО 13. XII 1981 Р.

Фундатори ЗФПВ

Фундатор св. п. Ольга Цюк; вплачують син і чоловік. Нев'янучий вінок — — — — —	\$1,461.00
Фундатор св. п. пл. сен. Софія, Іванна Харак з Еліяшевських; вплачує чоловік. Нев'янучий вінок —	\$1,025.00
Фундатори пл. сен-ри керівн. Іванна і Ярослав Іванусів — — — — —	\$1,000.00
Фундатори Курінні УПС-ок і УСП-ок "Верховинки", — "Ялинка" — — — — —	\$1,800.00
Фундатор 20-й Курінь УПС-ок "Лісові Мавки" —	\$1,015.00
Збірні датки — — — — —	\$6,000.00

Разом — — **\$12,301.00**

П. С.: "Збірні фундатори" — в цій сумі є датки поодиноких пластунів, які складають кожного року по \$100.00. Як їхні датки досягнуть суму тисячу доларів — стануть фундаторами.

пл. сен. Андрій Харак

ДАТКИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ

світлої пам'яті

пл. сен. **МИХАЙЛА СИВАНА**

склали на пресовий фонд "Пластового Шляху":

\$20.00 — пл. сен. Василь Матіяш;

по \$10.00 — пл. сен-ри: Валя Берегуляк, Антоніна Війтович, Василь Гладкий, Б. Шехович, пані д-р І. Шехович;

по \$5.00 — пл. сен-ри: Андрій Круцько, Наталка Круцько.

Разом: 80.00 австралійських доларів.

Гроші переслав пл. сен. В. Матіяш — референт пл. журналів Пластової Станиці в Сідней, Австралія.

З ВОЛІ ВСЕВИШНЬОГО ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

в Трентоні, Н. Дж. ЗСА рідні брати, бл. п.:

інж. **РОМАН** й інж. **ТЕОДОР**

(* 26. 8. 1897 — † 18. 3. 1981) (* 30. 10. 1894 — † 14. 10. 1981)

ЛЕВИЦЬКІ

Для відзначення їхньої славної пам'яті складено пожертви
на

ПЛАСТОВЕ ВИДАВНИЦТВО

I. Згідно завіщання понійників: **\$200.00** дол.

II. Замість квітів на могилу:

по \$25.00 — Галина і Іван Р. Костюни, Любомира і Теодозій Крупи, Віра і Ярослава Левицькі;

по \$10.00 — Филімон Калитчук, Дарія і Дмитро Нuzини, Ярослава і Ярослав Лабки, Леся і Євген Обаранці, Віра і Теодозій Сендзіки, Павлина Скремета; **\$5.00** — Ірина і Андрій Турчини.

Збірна разом: \$140.00

Усе разом: \$340.00

Через відсутність родини, піклуванням і похоронами займався

ОСЕРЕДОК ПРАЦІ — УЛАДУ ПЛАСТУНІВ СЕНІОРИВ

в Трентоні, Н. Дж. ЗСА.

ВІЧНА ІМ ПАМ'ЯТЬ!

Іван Р. Костюк, пл. сен. дов. ЛЧ. голова ОП-УПС
в Трентоні, Н. Дж., ЗСА.

На "Залізний фонд" Пластового
Видавництва
Нуринь УСП-он "Лісові Мавни"
склав із свого заробітку 350.00 ам. дол.
і тим датном завершив суму **\$1,000.00**

**

Замість квітів на могилу

св. п.

Мирослава ЛЕХИЦЬКОГО

склав на "Залізний фонд"
Пластового Видавництва **\$20.00**

пл. сен. **Андрій Харан.**

(Торонто, Канада)

**

У пам'ять

св. п.

пл. сен. **Юліяна ГОШОВСЬКОГО**

пластуни сеніори Пластової Станиці
в Кергонксон (ЗСА)

склали на пресовий фонд
"Пластового Шляху" **\$60.00.**

**

У пам'ять

св. п.

пл. сен. **Юліяна ГОШОВСЬКОГО,**

який відійшов на Вічну Ватру
30 липня 1981 року,

Пластова Станиця в Кергонксон,
(США)

склала на пластові видання **\$25.00.**

**

Як нев'янучий вінок замість китиці

квітів на свіжу могилу

ДОРОГОГО ПРИЯТЕЛЯ І ДОБРОДІЯ
ПЛАСТОВО-СТАНИЦІ В ТОРОНТІ

св. п. **ВАСИЛЯ ЗУБИНА**

склали на "Залізний фонд"
Пластового Видавництва **\$25.00**

пл. сен-ри **Леся і Андрій.**

(Торонто, Канада)

Замість квітів на могилу
св. п. пл. сен. **Осипа БОЙЧУНА**
на прес. фонд "Пластового Шляху"
склала **\$10.00**

пл. сен. **Марія Павлишин.**

(Торонто, Канада)

**

Замість квітів на могилу

бл. п.

проф. Романа БЕРЕЗОВСЬКОГО

батька нашої пластунки сеніорки Асі

і великого приятеля Пласту

складаємо на "Залізний фонд"

Пластового Видавництва **\$25.00.**

Старшина Пластової Станиці

в Едмонтоні (Канада)

**

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ НА

СПОНЗОРСТВО СТУДЕНТІВ-

УТИКАЧІВ З ПОЛЬЩІ

з нагоди прощання П-ва Корнила і
Дарії Когутянів.

Вечір відбувся 24 жовтня 1981 року
в Монреалі.

Склали **\$50.00** — Дарія і Корнило
Когутяни.

По \$25.00 — склали: М. і А. Діду-
хи, Б. і М. Ковалюки, Б. і О. Маціви,

Б. і М. Мончани, В. Мота, Омелян

Мурій, Я. і Л. Панькови, А. і Д. Ро-

ніши, Марта Стрілецька.

По \$20.00: М. Бачинський, А. Ко-
вальська, В. Коваль, М. Ковалів, Г. і

Б. Лук'яненко, В. і С. Меренюки, О.
і І. Павлови.

По \$15.00: Б. Бродович, К. і М. Да-
жене.

По \$10.00: Н. і М. Балущани, П. Ва-
силюк, І. Вахняник, о. Іван Гаврилук,

А. і М. Гладиловичі, Р. і Р. Карпи-
шини, С. Кравчук, Л. і Х. Когутяни,

Людмила Левицька, Н. Мартен, Хрис Мірон, М. Пилат, З. і Й. Роніши, С. Сеньчук, В. Хоменно, Я. Шкляр, А. Цурновський.

Додатково склали ще на цей фонд: \$10.00 — Н. і В. Бродовичі; \$25.00 — В. Пендюк. **Разом: \$650.00**

**СПИСОК ДАТКІВ НА ПРЕС. ФОНД "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ", ЯКІ ВПЛИ-
НУЛИ ДО 31. 12. 1981 РОКУ.**

Замість квітів на могили:
Дора Горбачевська (Філядельфія, США) — — — — — \$5.00
(дивись посмертні згадки) — \$170.00
Разом: \$175.00

**СПИСОК ДАТКІВ НА "ЗАЛІЗНИЙ
ФОНД" ПЛАСТ. ВИДАВНИЦТВА,
від 1 серпня до 31 грудня 1981 року.**
Збірка в пам'ять св. п. пл.
сен. Осипа Бойчука — \$1,736.00

ПРОСИМО ПРОБАЧЕННЯ

Велике спізнення з появою другого числа "Пл. Шляху" за 1981 рік було спричинене довгим вичінуванням на метеріяли про VIII-му КУПО (резолюції). А коли вони надійшли, виникли проблеми в друкарні. Частина резолюцій VIII-ої КУПО була вже поміщена в "ПШ" ч. 1-2/60-61 1980. Містимо тепер повний текст усіх резолюцій, який був прийнятий ГПБулавою. Шановних Передплатників журналу просимо пробачити велику проволочку. Чергове число за першу половину 1982 року вже вийде без спізнення. **РЕДАКЦІЯ.**

"Не випадково, що в кращих представників переможених народів завжди зароджується новий ідеалізм, що молодь таких народів усе життя знає одну тільки мету: втішати свій народ, звільняти його від гиркості поразки".

Ст. Цвейг: "Жан Крістофі".

Датки замість квітів на могили (див. посмертні згадки) \$470.00
Лісові Мавни (дивись окреме оголошення) — — — \$415.00
Пл сен. Дарія Навроцька (Вінніпег, Канада) — — — \$100.00
Пл. сен. Надія Гаврачинська (Вінніпег, Канада) — — — \$50.00
Разом: \$2,771.00

**

Замість квітів на свіжі могили наших друзів
св. п. пл. сен. **Осипа БОЙЧУНА, Л. Ч.**
і
св. п. пл. сен. **Володимира МЕЛЬНИКА**
склали на пресовий фонд "Пластового Шляху" \$20.00
пл. сен. **Володимир і Наталія Масюни,**
(Філядельфія, США).

**

ЗМІСТ

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

Ольга Нузьмович: В пошану Осипа Е. Бойчука — — — — 1
Тарас Дурбан: Прощальне слово при домовині сл. п. Осипа Бойчука 3

МИ І НАШ НАРОД

Нестор Дрімач: Бескид 1981 — мандрівна в гори української молоді в Польщі — — — — — 6

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Любомир Романнів: Пластова одність — — — — — 17
Іван Головінський: Юнацтво, старше пластуництво і сеніорат — три стадії пластового виховання — — — — — 22

ДО ДЖЕРЕЛ ПЛАСТУ

Осип Бойчун: Пластовий Курінь Залізного Хреста 1911-1956 — 28
Ляріса Залеська-Онишкевич: Від упорядника матеріалів про вклад пластунів у працю для Пласту, громади та світу — — 33
Адольф Гладилевич: Про тих пластунів, що загинули в Україні — 35

НАШІ ВТРАТИ

** : Ті, що відійшли від нас — — — — — 38
Орест Гординський: Прощальне слово на поминках по О. Бойчукові 39
Микола Панченко: Пам'яті Володимира Бакальця — — — 43
Осип Бойчун: Невиглошене слово — — — — — 45
Павло Клим: "Радарист" — МАЖ — — — — — 48

ВІД ГПБУЛАВИ

Об'ява про 8-мі Збори КУПО — — — — — 51
Резолюції і рекомендації — — — — — 52
Бюджет — — — — — 57
Побажання — — — — — 58
Органи Конференції — — — — — 58
Андрій Харан: Пластове Видавництво — — — — — 59
Датки на прес-фонд і замість квітів на могили — — — — — 62
** : Просимо пробачення — — — — — 64